

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Rusiya XİN-in
sözçüsü
Paşinyanı
ələ saldı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 sentyabr 2023-cü il Çərşənbə № 157 (8293) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Rusiyanın emissarı Qafqaza niyə gəlib - rəylər

Səfərin
nəticələrini tezliklə
görəcəyik...

yazısı səh.3-də

Ağdam-Xankəndi yolu ermənilər üçün "xilas yolu"dur - mənasız dirəniş...

yazısı səh.6-də

Erməni separatizmini dəstəkləyən xarici mediaya qapı göstərmək zamanı - rəylər

yazısı səh.4-də

Qərb ərəbləri də sıxmağa başladı - Rusiyaya sanksiya...

yazısı səh.13-də

Sertifikatlaşdırmadan keçməyən 743 müəllimin taleyi - kurslara cəlb oluna bilərlərmə...

yazısı səh.11-də

Validəynlərin giley dolu günləri: məktəbli bazarlığı neçəyə başa gəlir?

yazısı səh.12-də

Rüşvətlə maşınların qanunsuz idxalını həyata keçirən gömrükçü tutuldu

yazısı səh.11-də

Putin Paşinyanı necə cəzalandıracaq? - Moskva "açdı sandığı..."

yazısı səh.7-də

Prezidentlərin yemək menyuları - nə yeyib, nə içirlər?

yazısı səh.15-də

Yağış yağacaq, dolu düşəcək, çaylardan sel keçəcək - xəbərdarlıq

yazısı səh.14-də

ƏRDOĞAN-PUTİN GÖRÜŞÜNÜN PƏRDƏARXASI: REGIONLA BAĞLI NƏLƏR RAZILAŞDIRILDI - İLGİNC RƏYLƏR

"Rusiya hərbi kontingentinin budəfəki əməliyyatda bizim tərəfdən aktiv iştirakı da tamamilə mümkündür"; "Qərbin, Rusiyanın Türkiyəyə ehtiyacı artır, bu, Azərbaycanın bölgədəki maraqları baxımından vacibdir"

yazısı səh.9-də

Enerji marşrutunda Macarıstanın mühüm rolu: Budapeşt Azərbaycanın böyük layihələrində!

Macarıstan şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq prosesində artıq fəaliyyətə başlayıb

yazısı səh.5-də

Fuad Məmmədov

"TikTok" da
falçı adı ilə
dələduzluq
edən şəxs
tutuldu

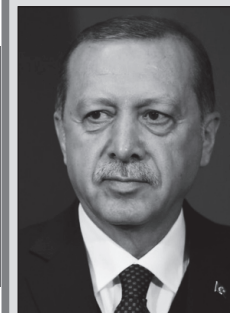
yazısı səh.14-də

Aqşin Yenisey:

"Köhnələr
keçmiş
qorumaq, yenilər
gələcəyi
yaratmaq istəyir"

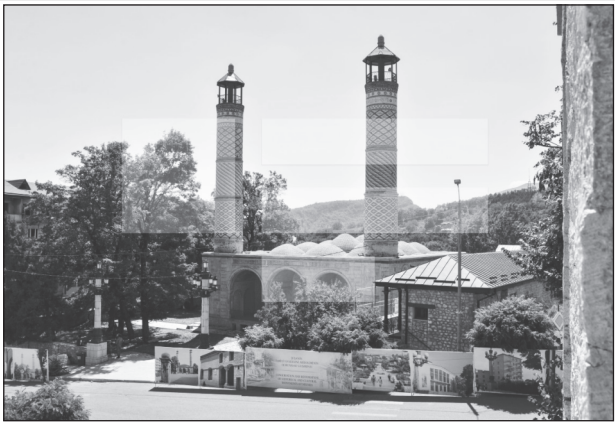
yazısı səh.14-də

Ərdoğan:

"Kılıçdaroğlunun
psixi problemi
var"

yazısı səh.8-də

Şuşada tikintiyə icazənin qüvvədə olma müddətinin uzadılması qaydası müəyyənləşib

Nazirlər Kabineti "Tikintiyə icazənin qüvvədə olma müddətinin uzadılması ilə bağlı hallar" a dəyişiklik edib.

APA-nın məlumatına görə, dəyişiklik Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin Şuşa şəhəri ərazisində tikintiyə icazənin qüvvədə olma müddətinin uzadılması ilə əlaqədardır.

Beləliklə, tikintiyə icazənin qüvvədə olma müddəti sifarişçinin müraciəti əsasında Fövqəladə Hallar Nazirliyinin tikinti işlərinin dayandırılması ilə bağlı qərarı olduğu halda, həmin qərarın Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin Şuşa şəhərinin ərazisində yerləşən abidələrə təhlükə yaradan işlərin məhdudlaşdırılması və ya dayandırılması ilə bağlı yazılı göstərişi olduğu halda, həmin göstərişin qüvvədə olduğu müddətə qeyd-şərtsiz olaraq uzadılır.

Azərbaycan Ordusunun əsgəri intihar etdi

Müdafiə Nazirliyinin N saylı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu, əsgər Tağıyev Ramal İsrail oğlunun odlu silahdan atəş açmaqla özünü öldürməsi barədə Kəlbəcər Hərbi Prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Respublika Hərbi prokurorunun böyük köməkçisi - Hərbi Prokurorluğun Mətbuat Xidmətinin rəhbəri, baş ədliyyə müşaviri Fırad Əliyev deyib.

O bildirib ki, daxil olmuş məlumat əsasında Kəlbəcər Hərbi Prokurorluğunun və Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun Kriminalistika və İnformasiya Texnologiyaları İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə və meyitə baxış keçirilmiş, iş üçün əhəmiyyət kəsb edən predmetlər maddi sübut kimi götürülmüş, eləcə də izahatlar alınmış və digər hərəkətlər icra edilmişdir.

Fakt üzrə Kəlbəcər Hərbi Prokurorluğunda Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılaraq şahidlər dindirilmiş, müvafiq ekspertizalar təyin edilmiş və təxirəsalınmaz zəruri istintaq hərəkətləri həyata keçirilmişdir.

Hazırda istintaq davam etdirilir və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq bütün tədbirlərin görülməsi təmin olunacaqdır.

Hindistanın adı dəyişdirilə bilər

Hindistanın adı Bharat olaraq dəyişdirilə bilər.

APA xəbər verir ki, bu barədə "The Economic Times" nəşri yazıb.

Bildirilir ki, sözügedən dəyişikliyi nəzərdə tutan müvafiq qətnamə parlamentin 18-22 sentyabr tarixlərində keçiriləcək növbədənəkar iclasında təqdim olunacaq.

"Hindistan min illərdir Bharat adı ilə tanınır. Bharat adını Hindistana britaniyalılar dəyişib. Hindistan adı müstəmləkəçilər tərəfindən verilib və quldarlığın simvolu sayılır", - deyər Hindistan parlamentinin yuxarı palatasının deputatlarından biri bildirib.

Rusiya XİN-in sözçüsü Paşinyanı ələ saldı

"Ermənistanın baş naziri son günlər çox danışır".

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, bu sözləri Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova həftəlik brifinqdə deyib.

O, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə müsahibəsinə şərh ver-

məkdən yayınıb. Lakin Zaxarova ad çəkmədən Paşinyanı təhqir etməyi unutmayıb.

"Bütün bu ifadələri yekunlaşdıraraq demək istəyirəm ki, insan öz əməlinə görə məsuliyyət daşımağı bacarmalı, günahkar axtarmalı və bunu hər dəfə dayanmadan etməməlidir. Məsuliyyəti özün daşımalı, gü-

nahı başqasının boynuna atmamalısan. Siyasətçi, dövlət xadimi ilə ölkəsinin milli mənafeyini düşünməyən yoldan keçən adamın fərqi budur. Öz hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşımağı bacarmalısan, əks halda, rəq-qaslara bənzəyəcəksən", - deyər Mariya Zaxarova bildirib.

 Musavat.com

Qumar təşkil edən dəstənin işi üzrə məhkəmə başlayıb

"Topaz" adı altında qanunsuz qumar oyunu təşkil edərək 3 milyon manata yaxın gəlir əldə edən mütəşəkkil dəstənin işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Səbuhi Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda təqsirləndirilən şəxslərdən Nüslət Xəlilovun səhhəti ilə bağlı vəsatət qaldı-

nlıb.

Vəkil bildirib ki, təqsirləndirilən şəxsin səhhətində ciddi problem var və onun təcridxanaya şəraitində müalicəsi mümkünsüzdür. Vəkil müvəkkilinin ev dustaqlığına buraxılmasını xahiş edib.

Vəsatət təmin edilib və Nüslət Xəlilov məhkəmə zalından ev dustaqlığına buraxılıb.

İş üzrə növbəti məhkəmə prosesi sentyabrın 19-na təyin olunub.

İttihama görə, Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində aparılmış istintaq zamanı Sərxan Süleymanovun tanışları Təhmin Müslümsadə, Nicat Zülfüqarov, Nüslət Xəlilov və digər şəxslərlə əlbir olaraq cinayətkar niyyətlərini pərdələmək məqsədilə "Topaz" markası adı altında ticarət nümayəndəliyi (agent) barədə müqavilə bağ-

lamaları, bu yolla 2017-2022-ci illər ərzində Bakı şəhəri və Abşeron rayonunda yerləşən bir sıra "Topaz" məntəqələrində ayrıca qumar oyunlarının təşkili nəticəsində 2 milyon 927 min manatdan artıq gəlir əldə etmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmin şəxslərə Cinayət Məcəlləsinin 192.3.2 (xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma) və 244-1.4-cü (xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə qumar oyunlarını təşkil etmə və keçirmə) maddələri ilə ittiham elan edilərək barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bundan başqa, qeyd olunan qanunsuz əməllərin törədilməsində iştirak etmiş digər şəxslər barəsində cinayət işi ayrıca icraataya ayrılmaqla hazırda ibtidai istintaqı davam etdirilir.

Ceyhun Bayramov Xorvatiyaya səfər edib

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Xorvatiya Respublikasına rəsmi səfərə yola düşüb.

XİN-dən APA-ya verilən xəbərə görə, səfər çərçivəsində nazir Ceyhun Bayramovla Xorvatiya xarici və Avropa işləri naziri Qordan Qrliç Radman və Xorvatiyanın digər yüksək vəzifəli rəsmi şəxsləri arasında görüşlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Səfər zamanı həmçinin nazir Ceyhun Bayramovun Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik problemləri və Azərbaycanla Xorvatiya arasında əməkdaşlıq perspektivlərinə həsr olunmuş dəyirmi masa müzakirələrində iştirak və çıxışı gözlənilir.

Fidan: "Yunanıstanla problemlərimizi çözü bilirik"

"Yunanıstanla yeni və müsbət bir dönməyə daxil olduq".

Modern.az İHA-ya istinadən xəbər verir ki, bunu Türkiyə XİN başçısı Hakan Fidan yunanıstanlı həmkarı ilə görüşdən sonra keçirilən birgə mətbuat konfransında deyib.

"Qonşumuz Yunanıstanla dialoqumuzu ön şərt olmadan davam etdirməyə və əlaqələrimizi bütün sahələrdə ortaq maraqlar təməlinə inkişaf etdirməyə hazırıq. Problemlərimizi qarşılıqlı olaraq hüquq və maraqlarımıza hörmət, beynəlxalq hüquq çərçivəsində çözü bilirik", - Fidan bildirib.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayev Bakıya gəlib. O, səfəri çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qəbulunda olub.

Görüşdə regionda vəziyyət, Ağdam-Xankəndi və Laçın-Xankəndi yollarının açılması barədə müzakirələr aparılıb. Xovayev bundan əvvəl İrəvanda olub və orada müəyyən görüşlər keçirib. Rusiya XİN-in nümayəndəsi daha əvvəl iyul ayında regionda olub.

İqor Xovayevin qısa müddət ərzində iki dəfə Cənubi Qafqaza gəlişinin pərdəarxası məqamları maraq doğurur. Xovayevin hansı təklifləri verdiyi də diqqətçəkən məqamlar sırasındadır.

Rusiya emissarının İrəvana və Bakıya gəlməsinin səbəbi nədir?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli İqor Xovayevin Prezident İlham Əliyevlə görüşü zamanı humanitar yollarla bağlı müzakirələrin aparıldığını bildirib: “Ağdam-Xankəndi yolunun açılması və buna paralel olaraq Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsindən də müəyyən yüklərin buraxılması məsələlərinin müzakirə edildiyi istisna deyil. Xovayev humanitar yolların paralel açılması istiqamətində söyləyərini göstərir. Görək, bunu bacaraq mı? Əsasən Ağdam-Xankəndi yolu vasitəsilə humanitar yüklərin Xan-

Rusiyanın emissarı Qafqaza niyə gəlib - rəylər

Səfərin nəticələrini tezliklə görəcəyik...

kəndinə çatdırılması məsələsi, eyni zamanda Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsində dayanan "TIR"lardan iki-üçünün Xankəndinə çatdırılması məsələsi gündəmdə ola bilər. Hər halda, vəziyyət gərgindir. Onlar ayın 9-u “seçkilər”ə hazırlaşır. Azərbaycan tərəfi də buna qarşı müəyyən tədbirlər görmək istəyir. Görünür, ruslar bu məsələ ilə əlaqədar Azərbaycanla məsləhətləşmə aparırlar. Hər halda, sentyabr ayının əvvəlləri gərgin olacaq”.

Politoloq vuğulayıb ki, Xovayev Ermənistan səfəri zamanı onlara Azərbaycanla razılaşdırılmış məsələləri

çatdırıb: “Ermənistan səfəri zamanı İ.Xovayev Azərbaycanla razılaşdırılmış məlumatları çatdırmalıdır. Ermənistan tərəfi bizə reintegrasiya məsələləri, eləcə də Ağdam-Xankəndi yolu vasitəsilə yüklərin daşınması ilə bağlı vədlər verməlidir. Biz də buna müvafiq olaraq Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsindən yoxlamaq şərtlə müəyyən yüklərin buraxılmasına təminat verə bilərik”.

Bakı Politoloqlar Klubunun sədri Zaur Məmmədov vurğulayıb ki, Rusiya Azərbaycanla Ermənistan arasında genişmiqyaslı müharibənin olmasında

maralığı deyil: “Hazırda Rusiyanın iştirakı ilə Azərbaycan və Qarabağ erməniləri arasında mühüm məqamlar müzakirə predmetidir. Bu məqamlar çərçivəsində reintegrasiyanın gələcək mənzərəsinin nədən ibarət olacağı, Ağdam-Xankəndi yolu, eyni zamanda Laçın yolunun gələcəyi kimi məsələlər dayanır. Ağdam-Xankəndi yolunun açılması Azərbaycanın ilk tələbidir. Bundan sonra Laçın yolunda yeni prosedurlar, qaydalar müəyyən edilə bilər. Bu da Azərbaycanın mövqeyinin güclənməsinə, eyni zamanda orada sepa-

ratçılığın baş qaldırmasının əleyhinə yönəlib. Yeni hər bir erməni Azərbaycan ərazisinə daxil olarkən Azərbaycan bayrağına və manatına hörmət etməlidir. Əgər onlar Qarabağda biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyirlərsə, vergi uçotuna da yamalıdır. Söhbət elektrikdən, təbii qazdan gedirsə, burada da əlbəttə ki, dialoqa ehtiyac var. Buna görə də mütləq reintegrasiya ilə bağlı görüş olmalıdır. Ermənilər bundan qaçır və hələ ki görüşmək fikrində deyillər. Bu, özlüyündə yeni proseslərin qarşısını alır. Yolum açılmaması və ermə-

Z.Məmmədov Xovayevin səfərinin yaxın vaxtlarda Azərbaycan üçün müsbət nəticələrinin olacağını söyləyib: “İ.Xovayevi Azərbaycan Prezidenti qəbul etdi və lazımı sözləri ona dedi. Əlbəttə ki, daha vacib hissə qapalı görüş zamanı baş tutdu. Səfərin nəticəsi kimi Rusiya və Azərbaycan xarici işlər nazirləri arasında konsultasiyanı göstərə bilərik. Xovayevin rəsmi Bakının fikrindən agah olmasından sonra həm separatçıların, həm də Ermənistanın məlumatlandırılmasına da şahidlik edə bilərik. Ermənistanın vaxtı

çox azdır. Ya onlar görüş keçirəcəklər, ya da yeni prosesə biz qədəm qoyacağıq. Ya da bölgə yeni müharibə ocağına çevrilə bilər. Çünki Ermənistan dünyada artan xətt üzrə Azərbaycana qarşı təzyiqi davam etdirir. Azərbaycanın isə Ağdam-Xankəndi yolundan öncə Laçın yolunu açmaq fikri yoxdur. Belə olan halda vəziyyət daha da gərginləşir və daralır. Ümumilikdə götürüldükdə düşünürəm ki, Xovayevin səfəri rəsmi Bakı və Moskva arasında baxış bucaqlarının daha da dərinləşdirilməsi üçün vacib idi. Yaxın vaxtlarda biz bu görüşün hər mənada Azərbaycan üçün müsbət nəticələrini görəcəyik”.

İcra başçısının sabiq müavini 1 milyondan çox mənimləmədə ittiham olunur

Külli miqdarda mənimləmədə təqsirləndirilən Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının sabiq müavini Gündüz Əliyev, onunla birgə ittiham olunan “Sumqayıt Tibb Mərkəzi” Publik Hüquqi Şəxsinin sabiq baş mühasibi Gülnarə Bayramova və tanışları - Elxan Əsədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb.

APA xəbər verir ki, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Aynur Rzayevanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslərin anket məlumatları dəqiqləşdirilib və cinayət işi məhkəmə baxışı sentyabrın 12-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyəti adı altında 2012-2019-cu illər ərzində keçirilmiş dövlət satınalmaları və müqavilələr üzrə xüsusi külli miqdarda pul vəsaitlərini nağdlaşdıraraq mənimləmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Cinayət işi materiallarına əsasən, Gülnarə Bayramova və Gündüz Əliyev Elxan Əsədov vasitəsilə təsis etdikləri 41 hüquqi şəxsin qanuni fəaliyyətlə məşğul olması götürüntüsü yaradaraq Sumqayıt Şəhər Səhiyyə Şöbəsinə 5

milyon 716 min 684 manat məbləğində pul vəsaitinin həmin şirkətlərə köçürülməsinə nail olub.

Köçürülmüş pul vəsaitinin bir hissəsi, yeni 1 milyon 613 min 334 manat məbləğində hissəsi Elxan Əsədov və digərləri vasitəsilə nağdlaşdırılmaqla mənimlənilib.

Cinayət yolu ilə əldə edilən mənimlənilmiş pul vəsaitinin 1 milyon 35 min manat məbləğində hissəsinin müxtəlif əqdlər bağlamaqla həyata keçirilən maliyyə əməli-

yatları nəticəsində ayrı-ayrı şəxslərin bank hesablarından məxaric edərək leqallaşdırması ibtidai istintaq zamanı sübuta yetirilib.

İş üzrə toplanmış mötəbər sübutlar əsasında Gülnarə Bayramova və Gündüz Əliyevə Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (xüsusi külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimləmə), 193-1.3.2 (xeyli miqdarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma) və digər maddələri, Elxan Əsədov isə həmin məəcəllənin 32.5, 179.4 (xüsusi külli

miqdarda ziyan vurmaqla mənimləməyə köməkçilik), 32.5, 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməyə köməkçilik) və digər maddələri ilə yekun ittiham elan edilib.

Onu da qeyd edək ki, Gündüz Əliyev bu ilin mart ayında Sumqayıt İcra Hakimiyyətinin başçısının əmri ilə icra başçısının müavini, həmçinin İH-in şəhər təsərrüfatı şöbəsinin müvəqqəti müdiri vəzifəsindən azad olunub.

Bakıda daha bir məhəllə sökülür

Sakinlərə 2000 AZN kompensasiya veriləcək

Bakının Yasamal rayonu ərazisində daha bir ünvanda fərdi evlər söküləcək.

BAKU.WS-in əldə etdiyi məlumata görə, söhbət “Təzəpir” məscidi ətrafında yerləşən fərdi evlərdən gedir.

Artıq adıçəkilən ərazidə yaşayan sakinlərin qeydiyyatı aparılıb və evlərin ölçüləri götürülüb. Dövlət tərəfindən maliyyə ayrılan kimi həmin sakinlərin köçürülməsi prosesinə başlanılacaq.

Məlumata görə, söküntü Başır Səfəroğlu küçəsindən Azadlıq prospektindəki 5 mərtəbəli binaya qədər olan hissəni əhatə edəcək. Söküntü işlərinə başlamazdan əvvəl sakinlərə hər kvadratmetrə görə 1500+500 AZN kompensasiya veriləcək. Əlavə verilən 500 AZN maddi yardım kimi hesablanacaq.

Ərazidə yaşayan və evinin kvadrati az olan sakinlər üçün müəyyən güzəştlər olacaq və bu istiqamətdə təkliflər hazırlanacaq.

Erməni separatizmini dəstəkləyən xarici mediaya qapı göstərmək zamanı - rəylər

Azərbaycan liberallığı göstərərək, bir sıra xarici media orqanlarının ölkədə fəaliyyətinə imkan verir. Baxmayaraq ki, onlar bir çox hallarda anti-Azərbaycan, anti-dövlət mövqeləri sərgiləyiblər. Ancaq son zamanlar həzi xarici media orqanları əndazəni aşır və həm yerli, həm də beynəlxalq normaları pozaraq, erməni separatizmini dəstəkləyir, təbliğ edirlər.

"BBC erməni separatizminin təbliğinə son qoymalıdır". Bu barədə Azərbaycan Mətbuat Şurasının son vaxtlar BBC telekanalının ölkəmizlə bağlı yaydığı qərəzli məlumatlara cavab olaraq yaydığı bəyanatda deyilir.

Bəyanatda bildirilir ki, BBC telekanalının Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesinə, Qarabağ erməniləri üçün ərzaq göndərməsi ilə bağlı məsələlərə bir tərəfli və əsl həqiqəti təhrif edən münasibəti yolverilməzdir. Bu yanaşma xalqımızın iradəsinə və mövqeyinə kökdən ziddir: "Qətiyyətlə bildiririk ki, BBC-nin Qarabağdakı separatçı qüvvələrin təmsilçilərinə efir şansı tanıması, mövcud xüsudsa realığı zidd olan saxta sentimentalıq səhnələrinə yer ayırması dünya ictimaiyyətini çaşdırmaq və onda yanlış rəy formalaşdırmaq cəhdidir.

BBC-nin yolverilməz fəaliyyəti dövlətlərin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə təhdidi adıləşdirir, normaya çevirir, dünyanın müxtəlif bölgələri üçün də son dərəcə təhlükəli presedent yaradır. Bu, sülhə və əmin-amanlığa, asayişə və firavanlığa yad təməyüldür. Dünyada məşhur, jurnalist etikasına sahibində böyük təəssüf hissi doğurur.

Cəmiyyətimiz, habelə media ictimaiyyətimiz BBC-nin və onun Azərbaycan xidmətinin jurnalist etikasına son dərəcə laqeyd dəst-xəttini, bu dəst-xətdən irəli gələn ayır-ayrı məqamları pisləyir, belə hallara qarşı tədbirlərin görülməsini zəruri sayır. Mətbuat Şurası ölkəmizin media cəmiyyətinin baxışlarını, ümumən xalqımızın maraq və mənafelərini ifadə edərək, bu qənaətə gəlir ki, BBC-nin müstəqil Azərbaycanın reallıqlarına həzırkı yanaşması arzuolunmazdır. Ya bu media qurumu üzr istəyərək ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətlə yanaşmağı öyrənməli, səmimi niyyətini əməli fəaliyyəti ilə sübuta yetirməyi bacarmalı, ya da onun Azər-

Fikrət Yusifov: "Sadəcə, qovmaq lazımdır"

Qulu Məhərrəmli: "Biz onların fəaliyyətini məhdudlaşdırsaq..."

baycan xidmətinin fəaliyyəti dayandırılmalı və akkreditasiyası ləğv olunmalıdır".

Deputat Bəhruz Məhərrəmov da deyib ki, Prezident İlham Əliyev fəaliyyətində azad medianın roluna xüsusi diqqət yetirib, hətta ittihamçı mövqedən çıxış edən, özünü prokuror kimi aparan qərəzli jurnalistlərə belə təmkin nümayiş etdirərək qeyd olunan haqların Azərbaycanda ən böyük təminatçısı kimi çıxış edib:

"Lakin görünən odur ki, "azad media" etalonu kimi təqdim olunan çoxsaylı qlobal informasiya resursları üçün realıq yox, daha çox lobbi maraqları, sifarişçinin subyektiv niyyəti daha önəmlidir. Bu mənada, təəssüflə böyük potensiala malik "AzadlıqRadiosu", BBC, "Vaşinqton Post" kimi media nəhənglərinin Qərbin insan haqlarının müdafiəsi adı altında təşkil etdiyi səlib yürüşlərində ən vacib alətləri kimi istifadə olunmasına şahidlik edirik... İspaniyada, Fransada, Gürcüstanda və Ukraynada dövlətlərin ərazi bütövlüyü prinsiplərini bütəldirən, müqəddəs və toxunulmaz elan edən bu media orqanları Azərbaycana münasibətdə separatizmə açıq və çəkinmədən dəstək verir, hətta sentimental səhnələr quraşdıraraq milli, dini, sosial və digər meyara əsaslanan ədavət və düşmənçilik oyadan təşviqat və təbliğat aparırlar. Çox təəssüflər olsun ki, son günlər bu formatda BBC xüsusi "prinsipiallığı" ilə fərqlənir"... BBC başda olmaqla, Azərbaycana və bütövlükdə bölgədə sağlam mühitə qarşı yönəlmiş, sülhü, sabitliyi təhdid edən düşmənçilik fəaliyyəti araşdırılmalı, ən ra-

dikal qərarlardan çəkinilməməlidir. Separatçılığı təbliğ edən media orqanlarının Azərbaycanda fəaliyyətinin dayandırılması məsələsinə baxılmalıdır".

Qanun nə deyir, separatizmi dəstəkləyən media orqanlarına qapını göstərməli-yikmi?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan artıq on illərdir özünün ərazi bütövlüyü məsələsində BBC kimi informasiya vasitələrinin dünyaya nümayiş etdirdiyi ədalətsizliklərə şahidlik edir: "Heç nəyə təəccüblənmək lazım deyil. Biz otuz ildən artıqdır ki, Qarabağ torpaqlarımızla bağlı dünyaya birliyin ədalətsiz mövqeyi ilə üz-üzəyik. İş o yere gəlib çatıb ki, bizim kütləvi informasiya vasitələrində ermənilərin etdikləri əməllərlə bağlı yazılar və çıxışların sosial mediada paylaşımı zamanı, erməni sözlərini küçə sözləri ilə təhqir etsələr də, onlara "gözünüz üstündə qaşınız var" deyən yoxdur. Bu, Qərb dediyimiz coğrafiyanın qırmızı xətdən yuxarı "inkışaf edib bilmiş" reallıqlardır.

Bu gün bu məsələdə biz öz mövqeyimizi qətiyyətlə ortaya qoymalıyıq. Bitmiş bir fikri normal ifadə edib, ana dilində danışmağı bacarmayan küçə adamlarına Azərbaycanın Qarabağ məsələsindəki haqlı mövqeyinə qarşı çıxışları təşkil edənlər kimləridir? BBC, "Va-

şinqton Post" kimi kütləvi informasiya vasitələri öz dövlətlərinin beynəlxalq aləmdə yürütdükləri siyasəti dəstəkləyirlər. Onlar bu dövlətlərin 30 ildə Qarabağ məsələsində sözdən o tərəfə keçmədiklərini gördüklərindən belə davranırlar. Sözdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyan Qərb dövlətləri, işdə Azərbaycanın içindəki separatizmi dəstəkləyirlər, Azərbaycanla Ermənistan arasındakı Laçın yolu sərhəd keçidini keçmişdəki karvan yoluna çevirməyə cəhd göstərirlər. Sərhəd-keçid məntəqəsi qoyulana qədər ermənilərin bu yolla Qarabağ torpaqlarımıza mina və digər silah-sursat daşıdıqlarını onların gözüne soxsaq da bunu görməzdən gəlirlər. Bir sözlə, onlar bu məsələdə haqsız olduqlarını yaxşı anlasalar da haqsızlığı dəstəkləmək yolunu seçiblər.

Qərb bu gün YouTube, Facebook və digər sosial media vasitələri ilə Azərbaycana qarşı "Səlib yürüşü" nə çıxıb. Biz bir dövlət və bir millət olaraq bunun qarşısına çıxmalıyıq. Erməni sözlərini işlədilməsinə görə səhifələri bloklayan bu kimi sosial şəbəkələrin Azərbaycanda yayılmasını məhdudlaşdırılması və ya tamamilə dayandırılması yollarını axtarıb tapmalıyıq.

Tənqid etmək hər kəsin haqqıdır. Biz heç vaxt buna qarşı ola bilmərik. Ancaq təhqir etmək, aşağılamaq - bunu bağışlamaq olmaz. Hesab edirəm ki, xüsusi xidmət orqanlarımız dövlətimizə, onun rəhbərliyinə və onun ailə üzvlərinə qarşı əxlaqı ayağının altında olan bir sürü yaramazın layiqli cavabını vermək yollarını tapmalıdır. Bütün oyun qaydalarını pozan bu əxlaqsız

zümərə lazım gəldikdə ələ oyun qaydalarını pozaraq la-
yiq olduqları cavab verilməli-
dir. Bir başqa yol isə sosial şə-
bəkələrdəki belə çıxışlara qar-
şı kütləvi etirazların təşkilin-
dən keçir. İnənirəm ki, bir ya-
ramazın yaratdığı kanal vasi-
təsilə etdiyi aşağılayıcı və təh-
qir dolu çıxışa on minlərlə eti-
raz göndərilərsə, o kanal hə-
mən bloklanacaq. Biz bunu
belələrinə qarşı dəfələrlə et-
dikdən sonra isə onlar başa
düşəcəklər ki, etdikləri yara-
mazlıqların sonu yoxdur. Eyni
zamanda bu sosial şəbəkə-
lərin sahiblərinə onların şəbəkə-
lərinin Azərbaycanda yayıl-
masının dayandırılması xə-
bərdarlığını etmək lazımdır.
Bu xəbərdarlıqdan nəticə çı-
xarılmadığı təqdirdə, həmin
şəbəkələrin fəaliyyəti başlan-
ğıcda 3 gün tam bloklanmalı-
dır. Belə xəbərdarlıq işləmə-
dikdə isə bu bloklanma ikinci
mərhlədə 10 gün, üçüncü
mərhlədə isə 30 gün davam
etməlidir. Hesab edirəm ki,
Azərbaycanda heç kim bu
günlər ərzində YouTube-siz,
Facebook-suz informasiya ac-
lığından əziyyət çəkməyəcək.
Baxın, Qarabağ torpaqlarını
mızda ermənilər "dörd aydan
çoxdur ki, aclıq keçirirlər, an-
caq orada hələ ki acından ölən
bir nəfər də yoxdur".

Bir sözlə, hər birimiz anla-
malıyıq ki, Azərbaycan dövlə-
tinin başında dayanan şəxsin
ünvanına söyüş, Azərbaycan
xalqının ünvanına edilən sö-
yüşdür. Prezidenti xalq seçib.
O, bu xalqın və bu dövlətin
təmsilçisidir. Biz bir xalq ola-
raq buna qarşı öz sözlümüzü
deməyə borcluuyq. Bu söyüş
təşkil edənlər, onu söyən-
lər isə hər şeyini itirmiş axırıncı
adamlardır.

O ki qaldı BBC kimi Azər-
baycan həqiqətlərini ayaqları
altına qoyan telekanalların bu-
radakı fəaliyyətinə, onları bura-
dan, sadəcə, qovmaq lazımdır.
Kimse deyə bilər ki, biz onları
buradan qovsaq gedib erməni-
lərin yanında dayanacaqqlar -
onlar zətan ermənilərin yanın-
dadırlar. Azərbaycanda otu-
rub bizə qarşı həqarət yayımla-
malarındansa, gedib bunu Er-
mənistandan etsinlər. Bu halda
onların söylədiklərinin mahi-
yyəti tam başqa olacaq".

Media eksperti Qulu Məhərrəmli isə fərqli düşünür: "Hadisələrin gedişatı göstərir ki, çox mürəkkəb informasiya müharibəsi gedir. Ənənəvi olaraq, erməni diasporu, yaratdıqları lobi dünyanın aparıcı in-

formasiya kanallarını öz tərəf-
lərinə çəkə bilib. Bunlar göz
qabağında olan faktlardır. Bu-
rada bizim üçün əsas olan
odur ki, doğru nəticələr çıxaraq
və buna uyğun şəkildə addım-
larımızı taktiki baxımdan düz-
gün ataq. Məsələn, Mətbuat
Şurasının BBC-nin mövqeyinə
münasibəti hesab edirəm ki,
çox normal addımdır. Düşünürəm ki, bu cür etirazlar bizim ictimai təşkilatlar, QHT-lər, Avropa ilə işləyə bilən qurumlar tərəfindən BBC-nin icraçı direktoruna və ilk növbədə, həm də onların yayım şurasına yazılmalıdır ki, öz prinsiplərini tapdalayırlar. Amma sözün açığı, dünyanın aparıcı informasiya orqanlarının buradakı fəaliyyətinə məhdudiyyət qoymaq, onların fəaliyyətini dayandırmaq kimi addımları indiki vaxtda doğru hesab etmirəm. Niyə? Ona görə ki, onsuz da hələ onlar burada ola-ola bu cür yanlışlıqlar yazırlar. İndi təsəvvür edin ki, biz onların fəaliyyətini məhdudlaşdırsaq, ölkədən çıxarsaq, daha hansı addımlar ata bilərlər. Ona görə çox ağıllı, düşünülmüş bir dialoq yolu tapılmalıdır. Mənə elə gəlir ki, həmin yollardan biri buradakı nümayəndəliklərin, beynəlxalq media orqanlarının müxbirlərinin diqqətini Ağdam-Xankəndi yoluna cəlb etmək, Azərbaycanın atdığı addımların mahiyyətini onlara izah edib çatdırmaq lazımdır. Onlarla kollegial və fərdi şəkildə işləmək, gerçəkliyi çatdırmaq vacibdir. Bunun üçün həm rəsmi qurumların materiallarından istifadə etmək lazımdır. Burada diplomatik nümayəndəliklərlə işimiz diqqət etməliyik. Yanan odun üstünə benzin tökmək yox, həmin odu necə neytrallaşdırmaq haqqında düşünməliyik. Bizdə Qarabağ müharibəsi yenə başlayandan eynən Rusiya televiziyaçıları, qəzetləri bu cür yalanlar, qərəzli materiallar dərc edirdilər, verilişlər göstərdilər. Bu, cəmiyyəti çox qıcıqlandırır. Ona görə də, mənə, çox düşünülmüş taktika lazımdır. Xarici media ilə işləyən ictimai təşkilatların və müstəqil şəxslərin fəaliyyətini biz gücləndirməliyik ki, məlumat birbaşa onlardan getsin. Onların fəaliyyətini dayandırmaq hər zaman mümkündür. Amma indiki halda hesab edirəm ki, doğru olmazdı".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Sentyabrın 4-də Azərbaycan və Macarıstan xarici işlər nazirlikləri arasında Strateji Dialoqun birinci iclası keçirilib. Strateji Dialoq Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Macarıstana səfəri çərçivəsində baş tutub. Nazirlər ilk Strateji Dialoqun keçirilməsi ilə bağlı protokol imzalayıblar.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Budapeştdə macar həmkarı Peter Siyarto ilə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, enerji sahəsində əməkdaşlıq Azərbaycan və Macarıstan arasında əlaqələrin əsas sütunudur: "Biz Avropada ən böyük enerji infrastrukturunu layihəsi olan Cənubi Qaz Dəhlizi vasitəsilə strateji tərəfdaşlığımızı inkişaf etdirməyə davam edirik. Macarıstan yeni təşəbbüs olan, Xəzər qazının Avropaya Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə çatdırılmasını və Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfəni hədəfləyən "Həmrəylik halqası"nın iştirakçısıdır".

Macarıstanın XİN rəhbəri Peter Siyarto isə bildirib ki, Macarıstan tədarük mənbələrini şaxələndirmək üçün Azərbaycandan 1 milyard kubmetr təbii qaz almağı planlaşdırır. O, Avropa İttifaqını Azərbaycan təbii qazının Rumıniya və Macarıstana çatdırılma biləcəyi boru kəmərlərinin ötürücülük qabiliyyətini genişləndirmək üçün vəsait ayırmağa çağırır.

Həmçinin nazirin sözlərinə görə, Bakı və Budapeşt arasında Macarıstanın tikinti şirkətlərinin Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində aparılan bərpa işlərində iştirakı ilə bağlı ilkin razılıq əldə olunub.

Xatırladaq ki, avqustda Budapeşt və Bakı arasında siyasi saziş imzalanıb və bu sazişə əsasən, Azərbaycan qazının Macarıstana nəqlinin həcmi təqribən 1 milyard kubmetrə çatdırılacaq.

Bir müddət əvvəl Siyarto Avropa İttifaqını Cənubi Avropa ölkələrinin qaz təminatına barmaqarası baxmaqda ittiham edib. Bildirib ki, onlara Rusiya qazından imtina etmələri üçün təzyiq edilir, amma alternativ mənbələrdən təminat üçün dəstək verilmir. Buna görə də Bolqarıstan, Macarıstan, Yunanıstan, Rumıniya, Serbiya və Slovakiya Türkiyə ilə birlikdə bölgənin enerji təhlükəsizliyinin təminatı məsələsini müzakirə ediblər. Bu ölkələr Türkiyə üzərindən Azərbaycan və Qətərdən alınacaq qazın nəqlini yolu-

Enerji marşrutunda Macarıstanın mühüm rolu: Budapeşt Azərbaycanın böyük layihələrində!

Macarıstan şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq prosesində artıq fəaliyyətə başlayıblar

na qoymağa çalışırlar.

Hazırda Macarıstan qaza olan tələbatının 80 faizə qədərini Rusiyadan təmin edir. 2021-ci ildə "Qazprom"la iki uzunmüddətli müqavilə imzalanıb. Ukrayna ərazisindən Avstriya və Slovakiya üzərindən 1 milyard kubmetr, Türkiyədəki "Türk axını" ilə isə 3,5 milyard kubmetr Rusiya qazı alır. Ukrayna 2024-cü ilin yanvarından Rusiya qazının öz ərazisindən nəqlini tamamilə dayandıracağını elan edib. Bu halda, Macarıstan Türkiyə üzərindən alışları artırmaq, həmçinin Azərbaycandan qaz almaq üçün addımlar atır. Bundan əlavə, Macarıstan Türkiyə ilə 2024-cü ilin yaz-yay aylarında 275 milyon kubmetr qazın almasına dair müqavilə imzalayıb. Siyarto həmçinin avqust ayında Qətərlə maye qaz almasına dair memorandum imzaladıqlarını açıqlayıb. Memorandum 2027-ci ildən etibarən Qətərdən maye qaz alınmasını nəzərdə tutur. Hazırda ölkələr arasında qazın həcmi və çatdırılması yolları müzakirə edilir. "Türk axını"nın Macarıstana ötürücülük imkanı illik 8,5 milyard kubmetrdir. Budapeşt alternativ mənbələrdən tələbatı ödəyəcək həcmələri təmin edəne qədər Rusiya qazının almasını davam etdirmək niyyətindədir və bunu ən yüksək səviyyədə dəfələrlə bəyan edib.

Onu da qeyd edək ki, Macarıstanla Azərbaycan arasında əlaqələrdə enerji mühüm həlqəni təşkil edir. Aprelin 25-də Sofiyada Bolqarıstanın "Bulgartransgas", Rumıniyanın

"Transgas", Macarıstanın FGSZ, Slovakiyanın "Eustream" və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) arasında əməkdaşlığın təşviqi ilə bağlı Anlaşma Memorandumunun imzalanma mərasimi baş tutub. Memorandumla Azərbaycandan Avropaya əlavə qazın tədarükü üçün 4 ötürücü sistem operatoru ilə SOCAR arasında əməkdaşlığın istiqamətlərini müəyyən edir. Əlavə qaz tədarükü "Həmrəylik halqası" adlandırılan Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan və Slovakiyanın təkmilləşdirilmiş ötürücü şəbəkə sistemləri vasitəsilə həyata keçiriləcək.

Memorandumun imzalanması mərasimində Prezident İlham Əliyev deyib ki, Azərbaycan Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Bolqarıstan və İtaliyaya, bu ildən başlayaraq isə Rumıniyaya təbii qaz ixrac edir, ilin sonunadək isə Macarıstan və Slovakiya da Azərbaycandan qaz idxal edən ölkələrin sırasına qoşula bilər: "Bütün zəruri interkonnektorlar yerində olarsa, biz ilin sonunadək Macarıstan və Slovakiyaya qaz tədarükünə başlamağı planlaşdırırıq. Biz Albaniya ilə yerli qazpaylayıcı sistemin tikintisi ilə bağlı danışıqlar prosesindəyik. Çünki Cənub Qaz Dəhlizi Albaniya ərazisindən keçir. Həmçinin "Həmrəylik halqası" üzvü olaraq Slovakiya da əminəm ki, tezliklə bizim enerji sahəsində tərəfdaşımız olacaq. Biz qaz tədarük-

kümüzün coğrafiyasını genişləndirərək 6 ölkədən ən azı 10 ölkəyə çatdıracağıq. Mən "ən azı" dedim, çünki düşünürəm ki, bu hekayənin sonu deyil, biz Avropa qaz bazarındakı mövcudluğumuzu daha da genişləndirməyi planlaşdırırıq".

Memorandumla Azərbaycanın Avropaya çıxaracağı 10 milyard kubmetr əlavə qaz həcmələrinin demək olar ki, hamısının alınması təmin edilmiş olur. Belə ki, əlavə qazın alıcıları Bolqarıstan - mövcud 1 milyard kubmetrdən əlavə 1 milyard kubmetr də istəyir, Rumıniya ən azı 2 milyard kubmetr, Macarıstan 2-3 milyard kubmetr, Slovakiya isə 1 milyard kubmetr qaz almaq istəyir. Daha 2 milyard kubmetri də Serbiya və Xorvatiya istəyir. Bu isə faktiki olaraq, Azərbaycanın genişlənmiş Cənub Qaz Dəhlizi ilə nəql edəcəyi bütün əlavə həcmələrin alıcısının müəyyənəlməsi deməkdir.

Macarıstan Azərbaycandan Avropaya yaşıl enerji ixracı layihəsinin də iştirakçısıdır. 2022-ci il dekabrın 17-də Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanıb. Saziş Qara dənizin dibi ilə Azərbaycandan Avropaya elektrik enerjisi ötürəcək kabelin çəkilməsini nəzərdə tutur. Avropa Komissiyası kabelin çəkilişi üçün 2,3 milyard avro vəsait ayırır.

Sualtı kabel xəttinin çəkilməsi layihəsinin texni-

ki-iqtisadi əsaslandırmasını İtaliya şirkəti hazırlayır. Dünya Bankının ayırdığı 2,5 milyon avro hesabına maliyyələşəcək əsaslandırma 2023-cü ilin sonuna hazır olacaq. 2024-cü ildən etibarən layihənin icrasına başlanılması və 3-4 ilə yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur.

Avqust ayında Buxareşt şəhərində Azərbaycandan Avropaya yaşıl enerjinin ixracı istiqamətində daha bir addım atılıb. Belə ki, "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya Hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" in icrası məqsədilə nazirlərin dördüncü iclası keçirilib. Energetika Nazirliyindən verilən məlumata görə, tədbirdə Bolqarıstanın və Avropa Komissiyasının nümayəndələri də iştirak edib. İclasda sazişin iştirakçısı olan dörd ölkə arasında birgə müəssisənin yaradılmasına dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Memorandum əsasən, müvafiq ölkələrin sistem operatorlarının iş-tirakı ilə təsis olunan birgə müəssisə saziş çərçivəsində yaşıl enerjinin Xəzər dənizindən Avropaya ötürülməsini nəzərdə tutan layihənin reallaşdırılması üçün məsul qurum olmaqla Rəhbər Komitə qarşısında cavabdehlik daşıyacaq.

İclasda layihənin Qara dənizlə bağlı ilkin mərhələsinin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının bu ilin oktyabr ayında başa çatacağı bildirilib, həmçinin "Xəzər dənizi - Avropa İttifaqı yaşıl enerji dəhlizi"nin texni-

ki tapşırığı təsdiq edilərək layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının koordinasiya katiblik funksiyasını həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyinin Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinə həvalə edilib.

Hələlik Azərbaycanla Macarıstan arasında iqtisadi əlaqələrin yüksək inkişafından danışmaq mümkün deyil. Belə ki, rəsmi statistika əsasən, 2021-ci ildə Azərbaycanla Macarıstan arasında ümumi ticarət dövriyyəsi 35,16 milyon ABŞ dolları təşkil edib. 2022-ci ildə isə qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin həcmi 47,4 milyon ABŞ dollarına bərabər olub ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə 34,81 faiz artım deməkdir.

Macarıstanın MOL şirkəti 2020-ci ildə ABŞ-ın "Chevron" şirkətinin Azərbaycanın "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağındakı 9,57 faiz və Bakı-Tiflis-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinə 8,9 faizlik payını almaq üçün müqavilə imzalayıb. Müqavilənin dəyəri 1,57 milyard ABŞ dolları təşkil edib.

Hazırda iki ölkə arasında nəqliyyat, tranzit və logistika sahələrində də əməkdaşlıq inkişaf etdirilir. Bu məqsədlə 2022-ci ildə Ələt Azad İqtisadi Zonası və Macarıstan İxracın Təşviqi Agentliyi arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Macarıstan Asiyadan Avropaya yükləmələrinin əsas marşrutlarından biri olan Orta dəhliz layihəsinə də qoşulub. Bu dəhliz yüklərin Xəzər dənizi və Azərbaycan üzərindən Avropaya çatdırılmasını nəzərdə tutur.

Macarıstanın "Wizz Air" şirkəti Bakı və Budapeşt şəhərləri arasında birbaşa aviareyslər həyata keçirir. Macarıstan şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində həyata keçirilən bərpa-quruculuq prosesində artıq fəaliyyətə başlayıb.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Sülhməramlı kon-
tingentin müvəq-
qəti nəzarətində
olan ərazilərdəki
ermənilər məlum davra-
nışları ilə ötən bir həftə
ərzində heç də acından
ölmədiklərini sübut et-
məklə yanaşı, hay-küy-
ləri yalnızca separatçı
düşüncələrindən daşın-
maq istəmələrinin is-
batı oldu. Azərbaycan
vətəndaş olan ermənilə-
rin inteqrasiyası üçün
bütün mümkün addım-
ları atır, ermənilər isə
bütün xoş məramları ge-
riyə çevirir, təxribatlara
əl atır.

Bir həftədir ki, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti Ağdam-Xankəndi yolu ilə ermənilərə yardım aparıb, ancaq ermənilər bunu qəbul etmir. Əslində bununla onların "Laçın yolu açılırsın" iddiaları da faş olur. Əgər söhbət ərzaq təminatından gedirsə, bunun üçün Ağdam-Xankəndi marşrutu daha əlverişlidir. Avropa İttifaqı bu yolun işə salınmasını dəstəkləyib, Rusiya buna qarşı deyil, Amerika da dolayısı ilə buna etiraz etmir. Ancaq Xankəndidəki oyuncaq rejimin, qruplaşma-

Ağdam-Xankəndi yolu ermənilər üçün "xilas yolu"dur - mənasız dirəniş...

Asim Mollazadə: "Vardanyanın əsas məqsədi odur ki..."

Əhəd Məmmədli: "Hələ də inanırlar ki, Putin Rusiyası

öz maraqları naminə erməniləri qoruyacaq"

Asif Nərimanlı: "Separatçılar dirəniş göstərməklə öz çəkirlərini artırır və..."

lən razılıqları ləğv etmək istəyirlər. Bu da bir neçə qrup tərəfindən həyata keçirilir. Xaricdə olan radikal erməni diasporu faciə istəyir. Bu istiqamətdə də Qarabağda yaşayan erməniləri qurban kimi qabağa vermək istəyirlər. Bununla yanaşı, Qarabağa göndərilən Vardanyanın əsas məqsədi Qarabağ deyil. Onlar vəziyyəti gərginləşdirmək, lə istəyirlər ki, Ermənistanda

lərinin səbəbi ilk öncə rus sülhməramlılarıdır. Ermənilər ruslara güvənirlər, əks halda, biz 2020-ci ildə bütün məsələləri həll etmişdik. İkinci güvənciləri hələ də inanırlar ki, xristian dünyası sonda onları qoruyacaq. Əsasən Fransa və ABŞ-a güvənirlər. Daha doğrusu, bu ölkələrdəki güclü erməni lobbisinə güvənirlər. Üstəlik, hələ də inanırlar ki, Putin Rusiyası öz maraqları

Bunu gecikmədən ilin sonuna qədər etməliyik. Çünki sonra bizim rus hərbcilərini ərazimizdən çıxartmaq çox çətin olacaq. Rus sülhməramlılarının vaxtının sonuna qədər Xankəndidə Azərbaycan bayrağı dalğalanmalıdır. Düzdür, əvvəlki status-kvo yoxdur, amma yeni status-kvo yarana bilər. Xankəndisiz Azərbaycan bu yeni status-kvoda qətiyyən bizim maraqlarımıza

Yeni Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun tikintisi üçün 20 milyon manat ayrıldı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Yeni Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

APA xəbər verir ki, Sərəncama əsasən 2023-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə 20,0 (iyirmi) milyon manat ayrılıb.

yasi oyunlarının açar nöqtələrindən birinə çevrilib. İstisna deyil ki, rəsmi Paris separatçılara müqavimət göstərəcəkləri təqdirdə, nəticə əldə ediləcəklərinə dair vədlər verib. İkincisi, separatçılar Bakı ilə danışıqlar masasında "tərəf" kimi əyləşmək istəyirlər. Proseslərin inkişafı Fransanın istəyinə nail ola biləcəyi ehtimalını sıfırlayır, bunu erməni separatçıları da anlayırlar və bilirlər ki, Ağdam yolunun açılması qaçılmazdır. Təkcə Qarabağda onların iddia etdikləri vəziyyətin stabilizəməsi üçün yox, həm də bu Rusiyanın istəməsinə görə olmalıdır. Rusiya Laçın yolunun yüklər üçün açılmasını istəyir, çünki mövcud vəziyyət Fransanın timsalında kənar oyunçuların bölgəyə girişinə şərait yaradır. Lakin Moskvada anlayırlar ki, Bakının mövqeyi nəzərə alınmadan bu mümkün deyil. Buna görə Ağdam-Xankəndi yoluna paralel olaraq Laçın yolunun açılmasını irəli sürüblər. Ağdam yolundan yüklərin daşınması Qarabağdakı erməni əhalisi ilə Bakının təmaslarını da vacib edir. Separatçılar dirəniş göstərməklə öz çəkirlərini artırır və belə təmaslarda erməni əhalisinin "təmsilçisi" adı altında iştirak etmək, bununla de-fakto "tərəfə" çevrilmək istəyirlər. Bu, Rusiyanın da is-

təyindən irəli gəlir. Azərbaycan ilk növbədə öz mövqeyindən geri çəkilməməlidir. Bunun da belə davam edəcəyi aydın görünür. Yeni Ağdam-Xankəndi yolu mütləq açılmalı, buna paralel olaraq, Laçın yolu da yüklər üçün açılmalı, tədricən əsas marşrut məhz Ağdam yolu olmalıdır. Bu mövqə dəyişmədiyi müddətdə nə separatçılar, nə də onları dəstəkləyən qüvvələr vəziyyəti dəyişə bilməyəcək. Digər tərəfdən, erməni əhalisinin separatçılar tərəfindən girov saxlanıldığı və onlara yardımın çatdırılmasına məhz qondarma qüvvələrin imkan vermədiyi faktını beynəlxalq müstəvidə daha geniş şəkildə gündəmə gətirməli, bununla bağlı faktları beynəlxalq qurumlara təqdim etməlidir. Bunun nəticəyə təsiri ehtimalı az olsa da, Bakının erməni əhalisinin qorunması məqsədilə separatçılara qarşı praktiki müstəvidə addımlarının legitimləşməsi baxımından lazımdır. Buna paralel olaraq, separatçıların hərbi mövqeləri legitim hədəfimizdir, fikrimcə, bu hədəflərin zərərsizləşdirilməsi istiqamətində də addımlar atılması onların dirənişinin zəifləməsi üçün əhəmiyyətli ola bilər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

ların girovu olan ermənilər onlar üçün xilas yolu olan Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasını, reinteqrasiya üçün ən vacib məsələnin reallaşmasını istəyirlər. Təkcə bu deyil, ümumiyyətlə, onların son bəyanatlarından belə anlaşılır ki, radikal mövqedədirlər, qanunsuz silahlı dəstələrin bölgədən rədd edilməsi niyyətləri də yoxdur. İndi iki sual var: Ermənilər bilir ki, gec-tez Azərbaycan bütün ərazilərdə öz suverenliyini bərpa edəcək. Bəs elə isə onların indiki bu dirənişinin səbəbi nədir? Nəyə nail olmaq istəyirlər? İkinci sual, Azərbaycan bu durumdakı hansı addımları atmalıdır və planda nələr var?

Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri, deputat Asim Mollazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu proseslərdə ermənilərin bir neçə məqsədi var: "İlk növbədə, sülh danışıqlarını pozmaq niyyətləri var. Praqada, Brüsselə, Vaşinqtonda əldə edi-

hakimiyyəti ələ keçirsinlər. Bunun üçün də onlara Qarabağ bölgəsində faciə lazımdır. Gərginlik artandan sonra onlar İrəvanda yürüş keçirəcəklər və hakimiyyəti ələ keçirməyə cəhd edəcəklər. Burada bir məqsəd də var. Xarici ölkələrə xidmət edən radikal-lar, hərbi cinayətkarlar istəyirlər ki, Rusiya silahlı qüvvələri, yeni sülhməramlılar Qarabağ bölgəsini tərk etməsinlər. Onun üçün də gərginliyi artıraraq, rus qoşunlarını saxlamağa indidən cəhd edirlər. Bir sözlə, bir neçə məqsədləri var. Bu məqsədlərə də nail olmaq üçün gərginlik, qurbanların sayını artırmaq lazımdır, qarşıdurmalar artmalıdır. Həm sərhəddə, həm də Qarabağda silahlı toqquşmalara nail olmaq istəyirlər".

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli Xankəndisiz Azərbaycanın heç bir halda maraqlarımıza uyğun olmadığını bildirdi: "Dirəniş-

naminə erməniləri qoruyacaq. Ermənistandakı müxalifət də Qarabağ ermənilərinin Azərbaycana qarşı müttəfiqləridir. Xankəndidə hələ də ümid var ki, Qarabağ klanı Ermənistanda yenidən hakimiyyətə gələcək. Daha bunlar anlamırlar ki, belə olarsa halda nəinki Xankəndi, İrəvanın sonunu belə Bakı gətirə bilər. Ermənistan Azərbaycanla yeni irimiqyaslı müharibəyə dözməyəcək. Ermənistan və Qarabağ erməniləri vaxt uzadıb, özlərinə gəlib, silahlanıb revanş almaq istəyirlər. Zətan İran ərazisindən Ermənistan silahlanmaqda davam edir. Ermənistanı təkcə Rusiya deyil, bu, keçmişdə qaldı, indi Hindistan silahlandırır, üstəlik, Fransadan da siyasi dəstək alırlar. Azərbaycana gəldikdə isə atılması bir addım var, o da bu ilin sonuna qədər anti-terror əməliyyatı keçirib rus sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarət etdiyi ərazini yurisdiksiyamıza qaytarmaqdır.

cavab vermir. Xankəndisiz Azərbaycanı ermənilər, ruslar, fransızlar, amerikalılar istəyir. Ona görə də Xankəndi və ətrafını de-fakto bu il özümüze qatmalıyıq".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı isə qeyd etdi ki, Qarabağdakı separatçıların dirənişi iki mümkün yolla bağlıdır: "Onlar iki ssenaridən birinin baş tutacağını düşünürlər. Birincisi, hələ də beynəlxalq müstəvidə Bakıya qarşı təzyiq və nəticədə Laçın yolunun açılmasına nail ola biləcəklərinə ümid edirlər. BMT Təhlükəsizlik Şurasının son iclasında buna nail ola bilmədilər, lakin sonra Fransanın aktiv şəkildə prosesə müdaxiləsindən ümidləndilər. Fransanın BMT TŞ-yə Azərbaycana qarşı qətnamə təqdim edəcəyi xəbərləri var, o cümlədən Fransa TIR-larının sərhəddəki "yardım şousu"na qoşulması onları ümidləndirdi. Laçın yolu məsələsi Fransa üçün Cənubi Qafqazdakı si-

Ermənistanda Rusiyaya qarşı kampaniyanın növbəti dalğası başlayıb. Erməni cəmiyyəti, hökuməti Rusiyadan mümkünsüzləri, kor-təbii şəkildə onları dəstəkləmələrini, reallıqların əleyhinə getməyi istəyir.

Kreml isə hər nə qədər erməni havadarı olsa da, mövcud reallıqlarda utopik erməni iddialarına dəstək nümayiş etdirə bilmir. Artıq elə bir vəziyyət yaranıb ki, ermənilər sülhməramlıların Qarabağdan getməsinə tələb edir, baş nazir Nikol Paşinyan da Rusiyaya qarşı açıqlamalar verir. Xüsusən də Nikolun İtaliya mediasına verdiyi son müsahibəsi Rusiyada qəzəb yaradıb. "Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın İtaliya mətbuatına müsahibəsində Rusiya ilə bağlı açıqlamalarının tonu qəbuləlməzdir. Moskva bu bəyanatlardan olduqca narazıdır". "Yeni Məsavət" xatırladır ki, bunu TASS-a Rusiya XİN-dəki diplomatik mənbə bildirib. "Moskva Ermənistan rəhbərliyinin son publik bəyanatlarından, o cümlədən Ermənistan Baş nazirinin İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə verdiyi müsahibədən və Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin avqustun 31-də verdiyi şərhədən son dərəcə narazıdır. Xüsusilə Ermənistanın Baş naziri Rusiya Federasiyasının regiondan uzaqlaşmasının mümkünlüyünü bəyan edib. Əslində İrəvanı bu məqsəddə çatmaq üçün vəsi-tə kimi istifadə edərək Rusiyanı Cənubi Qafqazdan süni şəkildə sıxışdırmağa çalışırlar. Rusiya Ermənistanın ən yaxın qonşusu və dostu kimi regionu tərk etmək niyyətində deyil. Lakin bu, ikitərəfli küçə olmalıdır: Ermənistan da Qərbin Rusiyanı sıxışdırmaq alətinə çevrilməməlidir", - deyər diplomatik mənbə qeyd edib.

Diplomatik mənbənin sözlərinə görə, "Qarabağ münaqişəsi heç vaxt Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıb" tezisi yalandır. "Qarşıdurmanın kökündə Azərbaycan SSR-in keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin statusu məsələsi dayanır, Ermənistan isə Azərbaycan ərazisinin bir hissəsini uzun müddət öz nəzarətində saxlayıb", - deyər agentliyin həmsöhbəti bildirib. Agentliyin həmsöhbəti Aİ-nin himayəsi altında 6 oktyabr 2022-ci ildə Praqada və 14 may 2023-cü ildə Brüsseldə Ermənistan rəhbərliyinin "Qarabağ Ermənistanıdır"

Putin Paşinyanı necə cəzalandıracaq? - Moskva "açdı sandığı..."

Qabil Hüseynli: "Son müsahibəsindən sonra əksər ekspertlər belə qənaətə gəliblər ki, Putin onu heç vaxt bağışlamayacaq"

Ramiyə Məmmədova: "Rusların Ukrayna cəbhəsindən başı açılanda İrəvanla haqq-hesab çürüdəcəklər"

Elxan Şahinoğlu: "Paşinyanın yerində kim olursa-olsun..."

bəyanatlarından Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanımağa kimi 180 dərəcə dönüş etdiyini yada salıb: "Bu, 9 noyabr 2020-ci il tarixli sazişlərin şərtlərini kökündən dəyişdirib və Rusiya sülhməramlı kontingentinin Qarabağdakı işini mümkün qədər çətinləşdirib. Buna baxmayaraq, Rusiya sülhməramlıları yerdə vəziyyətin gərginləşməsinin qarşısını almaq üçün hər cür səy göstərir". **Mənbə onu da qeyd edib ki, sülhməramlı kontingentə bu cür əsassız hücumlar zərərindən başqa heç nə gətirmir, o cümlədən Ermənistanın özünə...** "Ermənistanın özünü geri çəkməsi Dağlıq Qarabağ ətrafındakı çətin humanitar vəziyyətin həllinə kömək etmir. Məqfon diplomatı Bakı-Xankəndi-İrəvan üçbucağında əməli işi əvəz etmək iqtidarında deyil", - deyər diplomatik mənbə fikirlərini yekunlaşdırıb.

Paşinyanın Qərb dairələrinin yetirməsi, "Soros uşağı" olması sirr deyil. Düzdür, müəyyən bir dövərdə Nikol Rusiya ilə münasibətləri normal saxlamağa çalışdı, ancaq yə-nə öz amplitudasına qayıdıb və son müsahibəsi ilə Kremlə əməllə əsəbiləşdirib. Bu arada Ermənistanda başlayan siyasi çaxnaşmalar, mi-

tinqlərə çağırışlar, Koçer-yan-Serkisyan qruplaşmasının davranışları onların Rusiyaya arxalanaraq mövqelərini gücləndirir... İrəvanda mövcud gərginliklər, proseslərin indiki həssas vaxtında Rusiya Ermənistanı qarışdır-sa, Nikolun devrilməsinə start veril-sə, hansı nəticələr ola bilər? Qərb Paşinyanı qorumaqda maraqlı olacaqmı?

Dumanın ermənipərəst üzü, lakin İrəvana girişinə qadağa qoyulan Konstantin Zatulın deyib ki, Paşinyanın özünü bu qədər sərbəst hiss etməsi Ermənistan müxalifətinin zəifliyindən irəli gəlir. Rus deputat deyib ki, bu gedişlə Ermənistan "adi Yaxın Şərq ölkəsinə" çevriləcək: "Hansı ki, orada əsas mahiyyəti alış-veriş təşkil edir, orada vacib milli maraqlar yoxdur..."

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Məsavət"ə bildirdi ki, Rusiya Paşinyanı çoxdan devirmək istəyir: "Hətta bunu gizlətmir də. Paşinyanın son intervüsündən sonra əksər ekspertlər belə qənaətə gəliblər ki, Putin onu heç vaxt bağışlamayacaq və mütləq qisasını alacaq. Artıq Nikol Paşinyan Qərbdən o qədər təminat alıb ki, Rusiya prezidentini Qərbi Avropa mətbuatında tənqid etməkdən çəkinmir. Qərb ölkələri isə Rusiya ilə Ermənistan

əlaqələrini daha da gərginləşdirmək üçün bu ölkənin NATO-ya qəbul edilməsi kimi fikirlər səsləndirməyə başlayırlar. Bəziləri daha da uzağa gedərək bəyan edirlər ki, Ermənistan lazımi tədbirləri həyata keçir-sə, Avropa Birliyinin qapıları da taybatay onun üzünə açıla bilər".

Q.Hüseynli vurğuladı ki, Qərb ekspertləri bunun baş verməsini Paşinyanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından (KTMT) və Avrasiya İqtisadi Birliyindən (AİB) uzaqlaşmasında görürlər: "Paşinyan bir ildir ki, blokun iclaslarını boykot edir, İrəvanda nəzərdə tutulan toplantılarına isə icazə vermir. Avrasiya İqtisadi Birliyinin sonuncu iclasına da getməmişdi. Belə görünür ki, Paşinyan qərbyönlü siyasətini ardıcıl surətdə həyata keçirir və Rusiyanın ona qarşı hazırladığı təxribatları isə Qərbin dəstəyi ilə aradan qaldıra bilər. Ekspertlər də qeyd edirlər ki, Nikolun bu cəsurluğu sayəsində Bayden onu müdafiə etməyə hazır olduğuna ehtiyat vurub".

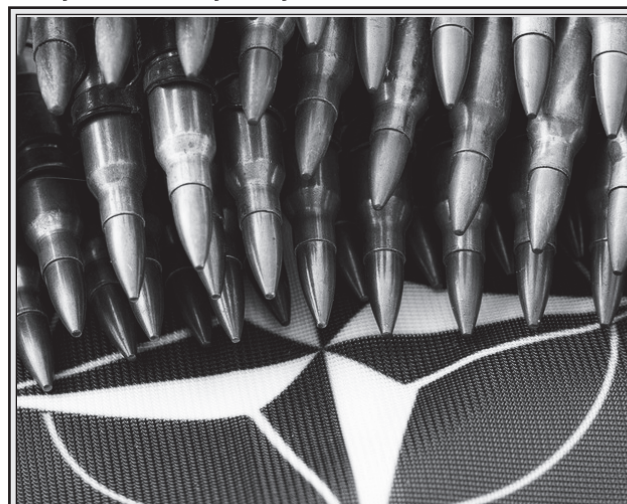
Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova Ermənistan uğrunda strateji rəqabətin gücləndiyini söylədi. Ekspert bildirdi ki, Paşinyanın Rusiya siyasəti isə hamar deyil: "Gah Moskva-

ya yarıdır, gah tənqid edir. Ermənistan bir yandan Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaqda yardım edir, digər tərəfdən, onun Qarabağla bağlı siyasətini kəskin pisləyir, ittihamlar yağdırır. Aydın-dır ki, Ermənistan Rusiyanın orbitindən tam uzaqlaşmaq xəttini götürüb. Lakin bu elə də asan deyil. Qərb də keçmiş sovet məkanında rəngli inqilablardan sonra yenidən rus təsirinin artmasını müşahidə edib. Yəni bir təcrübə mövcuddur. Ona görə bu dəfə Paşinyanı qorumağa məcburdurlar. Əks halda, Ermənistan Gürcüstan kimi yenidən Rusiyanın peykinə xeyli yaxınlaşa bilər. İndi isə fürsətdir, Ukrayna cəbhəsi rusların başını qarışdırıb. Oradan tam çıxanda isə İrəvanla haqq-hesabı çürüdəcəklər".

Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Ermənistanın müxalifət təmsilçiləri, o cümlədən keçmiş prezident Serj Sərkisyan ölkəsinin və Qarabağın onlar üçün hazırkı ağır durumunun səbəbini Nikol Paşinyanın hakimiyyətini davam etməsi ilə əlaqələndirirlər: "Onlar hesab edirlər ki, nə qədər ki, Nikol Paşinyan baş nazirdir, vəziyyət onlar üçün daha da çətinləş-

cək, Azərbaycan Qarabağın tamamı ilə yanaşı Qərbi Zəngəzuru da ələ keçirəcək. Ermənistanın keçmiş xarici işlər naziri Vartan Oskanyan Paşinyanın istefasını tələb etməsə də, baş nazirdən Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı açıqlamasını geri götürməsinə tələb edir: "Başımıza gələn bəlalər Nikol Paşinyanın Qarabağ daxil, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması ilə bağlıdır". Oskanyan hesab edir ki, Paşinyanın bu açıqlamasından sonra beynəlxalq aləmin Azərbaycana təzyiq etmək imkanları minimuma enib. Erməni radikalının məntiqinə görə, Nikol Paşinyan istefa versə və ya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımaqdan imtina etsə, vəziyyəti öz xeyirlərinə düzəldə biləcəklər. Bunlar anlamaq istəməirlər ki, İkinci Qarabağ müharibəsi bölgədəki şərtləri dəyişib, Paşinyanın yerində kim olursa-olsun, Azərbaycan Qarabağın tamamını nəzarətə götürmək siyasətindən imtina edən deyil. Düyməyə basılıb, geri dönüş mümkün deyil. Bu, yaxın 35 ildə separatizmlə mübarizədə minlərlə vətəndaşını itirən, qətlamlar gören Azərbaycan cəmiyyətini sifarişidir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Məsavət"

NATO Putinə Ukrayna ilə bağlı yeni signal göndərüb

Almaniyada çıxan "Süddeutsche Zeitung" qəzeti yazır ki, Ukrayna münaqişəsi fonunda Almaniyanın himayəsi altında Şimali Atlantika Alyansı Rusiyanı Baltik dənizində təlimlərlə hədələmək qərarına gəlib.

Almaniya hərbi dəniz qüvvələrinin baş komandanı, vitse-admiral Yan Kristian Kaakin sözlərinə görə, Almaniya hakimiyyəti öz tərəfdaşları ilə birlikdə bu manevrlər vasitəsilə Rusiyaya "ayıq-sayıqlıq signalı" göndərmək istəyir.

Məqalə müəllifləri dəqiqləşdiriblər ki, hazırda NATO-nun Baltikyanı ölkələrə və Finlandiyaya ən mühüm təchizat marşrutları dənizdən keçir. Bu səbəbdən dəniz yollarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi mühüm vəzifəyə çevrilir.

"Məsələn, Litva və Polşa arasında quru əlaqəsi asanlıqla kəsilə bilər, çünki bu dəhliz Rusiyanın Kaliningrad və Belarus arasında 65 kilometrlik dar ərazisi boyunca uzanır", - qəzet qeyd edir.

□ **Musavat.com**

Ana dili temasında növbəti movuldaşma

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

**"Özü edaətləli olanın qaziya ehtiyacı olmaz"
(Azərbaycan ata sözü)**

Hardasa yaz ayları olardı, bir qahum məni övladının xeyir işinə dəvət etmişdi. Şadlıq sarayı Əhmədli tərəflərdə yerləşirdi və ismi-şərif "Movida Plaza" idi. Saraya yetişən kimi qahıma birinci sualım bu oldu ki, movida sözü nə deməkdir? Dedi, vallah, mən də bilmirəm, ümumiyyətlə, nəyinə lazımdır, otur, kababdan ye, araqdan iç. Məclisdəki 200 adamın heç birisi də movida sözünün mənasını bilmirdi. Ancaq oynamağa mane olmurdu.

Keçən həftə isə yenə bir dəstə tanış dəniz qırağına dəvət eləmişdi. Dedilər "Sea Briz"ə çatmamış "Sea life" var, onun yanından sola dönersən, gəlib "Barbados" a çatarsan, orada "Amor" da düş, get "Diana" ya tərəf... Və sairə.

Mənzərə aydındır eləmi? Biz hansı ölkədə yaşayırdıq, bəzən bunu anlamaq çətin olur. Bilmirsən Karib adalarıdır, Monte Karlo-dur, yoxsa İtaliyadır. Lap tutaq ki, mən getdim internetdən zülümlə tapıb "movida"-nın ispan dilində "gecə əyləncəsi, qaranlıqda dingildəşmə" mənasında nəsə bir söz olduğunu öyrəndim. Rəhmətliyin uşağı, bunun adını ana dilində qoyanda nə olur? Bəyəm Madriddə, Barselonda, Malyorkada "Tərəkmə" adında gecə klubu, toyxana-filan vardır? (indi kimsə tapıb Valensiyadakı "Su sonası" sarayının linkini bura ata, bizi biabır eləyə).

Yenə şəhərin mərkəzində, haradasa turistik məkanlarda əcnəbi dildə obyekt adı qoyulmasını bəlkə başa düşmək olar. Ancaq Əhmədlinin dar dalanındakı "Movida" şadlıq sarayında indiyə qədər neçə ispan turisti görmüsünüz?

Təbii, oxucular oxu hara atdığını anlamışdır. Bugünlərdə yenə mədəniyyət və incəsənətə böyük ictimai maraq yaranmışdır. Məsələn, bir həftə karikatura sənətini müzakirə elədik. Sən demə, ölkədə nə qədər rəsəməliyi seven, bu istiqamətdə dərin təhlillər aparmağa qadir insanlarımız varmış... Heyrətamizdir. Məndə olan məlumata görə, Elm və Təhsil Nazirliyi sentyabr ayından orta məktəblərdə rəsm dərindən əlavə karikatura dərsləri də açmağı planlaşdırır. Xalqımızın yeni Oskar Şmerlinqlərə, Əzim Əzimzadələrə, Rəşid Şeriflərə ehtiyacı vardır.

Ondan da sonra bir rusdilli yazıçı sayılan yoldaş gündəmə gəldi. Adam nəyə görə acıq eləyib, deyir çıxıb gedəcəyəm xaricə. Xalq ikiye bölünüb. Yarı deyir çıx get, yarı deyir getmə, amandır. Mən siyasətə qarışmıram, ona görə heç bir tərəfin mövqeyini bölüşmürəm. Sadəcə, yazıçı sayılan yoldaşı ana dilini - Azərbaycan dilini bilməməkdə suçlayanlar şəxsən mənə səmimi gəlmir.

Birincisi, hansı ana dilindən danışırıq? Şəxsən mən "Azərbaycan dili" ifadəsini qəbul etmirəm, türk dili var, ancaq bizim qanunlarda bu dil dövlət dili olaraq göstərilir.

İkincisi, hamınız uşağı rus sektoruna qoyursunuz, sonra Çingiz müəllim "ruskoyazıçı" olur, eləmi? Bu nə pəhrizdir, o nə alça turşusu?

Üçüncünü də yuxarıda, əvvəldə yazdım. Ana dilinə hörmət bəsləyən xalq toyxanasını "Movida" adlandırma. Movuldaşmaq bizim dildə ayrı şeyə deyilir, əgər bilməyən varsa kənd adamlarından soruşsun.

Müdrəklərin, bəşəriyyətin min illər boyu ortaya çıxartdığı bir qızıl qayda var, hamı ona əməl eləsə, gül kimi yaşayırıq: "Özünə rəva bilmədiyini, başqalarına rəva bilmə". Mən bundan mükəmməl düstur tanımıram. Dini ehkam kimi məbədlərdə, elmi kəşf kimi məktəblərdə öyrədiləsi kəlamdır. Biz özümüz özümü hörmət qoymuruqsa, Çinqiz muallim niyə qoymalıdır? Onun buna borcu yoxdur. Tembolli.

Mojet bit var, bilmirəm. Yuxarıda yazdım - hamısı siyasi oyunlardır...

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Rusiya səfərindən qayıdarkən mətbuat mənsuqlarının suallarını cavablandırır. 14 və 28 may tarixindəki seçkilərdə tarixi məğlubiyyətlə barışa bilməyən CHP sədri Kamal Kılıçdaroğlunun bu mövzuda insanları günahlandırmasına da münasibət bildirən prezident sərt fikirlər səsləndirib.

Musavat.com Türkiyə mediasına istinadən xəbər verir ki, Ərdoğan vətəndaşı deyil, əvəzində Kılıçdaroğlunu günahlandıraraq "Onun açıqlamalarını anlamaq mümkün deyil. Bu adamı psixi problemi var. 11-12 dəfə məğlub olursan və bunların günahını da camaatın ayağına yazırsan", - deyər Türkiyə prezidenti bildirib.

Ərdoğan Kılıçdaroğluna: "Psixi problemi var"

Kreml Paşinyana cavab verib: "Rusiya Cənubi Qafqazı tərk etməyə hazırlaşmır"

Rusiya Cənubi Qafqaz regionunu tərk etməyə hazırlaşmır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanın Rusiya əleyhinə bəyanatına münasibət bildirərkən deyib.

"Moskva Paşinyanın bəyanatları ilə razılaşmır, Rusiya regionu tərk etməyə hazırlaşmır və tərk edə də bilməz. Rusiya Qarabağda təhlükəsizliyin zəmanətçisi rolunu oynamağa davam edəcək", - deyər Peskov vurğulayıb.

Kreml rəsmisi qeyd edib ki, Rusiya Ermənistanla konstruktiv münasibətləri yüksək qiymətləndirir, lakin baş nazir Nikol Paşinyanın Rusiya sülhməramlılarının

missiyasının uğursuzluğu ilə bağlı tezisləri ilə razılaşmaq olmaz: "Rusiya bu regionun tamamilə ayrılmaz hissəsidir, ona görə də heç bir yeri tərk edə bilməz. Rusiya Ermənistanı tərk edə bilməz".

Peskov Paşinyanı Rusiyada Ermənistanın özündən daha çox erməni yaşadığını unutmamağa da çağırıb.

Qeyd edək ki, Paşinyan İtaliya mətbuatına müsahibəsində Rusiyanın Cənubi Qafqaz regionundan gedəcəyini bildirib.

"Bir gün biz yuxudan oyanacağıq və görəcəyik Rusiya burada yoxdur. Rusiya Cənubi Qafqazdan gedir", - deyər Ermənistanın Baş naziri vurğulayıb.

Moskva və Ər-Riyad neft bazarını qızıxdırdı - qiymət 90 dolları keçdi

Səudiyyə Ərəbistanı gündəlik neft hasilatının 1 milyon barel azaldılması barədə könüllü təşəbbüsünü 2023-cü ilin sonunadək davam etdirəcək. Bu barədə ölkənin rəsmi mətbuatı xəbər yayıb.

Məlumatda qeyd olunur ki, bu qərar OPEK+ çərçivəsində hasilatın 500 min barel azaldılması qərarına əlavə olacaq. Yeni Səudiyyə Ərəbistanı cari ilin sonunadək gündəlik hasilatı 9 milyon barel həcmində saxlayacaq.

Bu gün həmçinin Rusiya gündəlik neft ixracını 300 min barel azaltmaq öhdəliyinin müddətini 2023-cü ilin sonunadək davam edəcəyini açıqlayıb. Bu barədə məlumatı baş nazirin müavini Aleksandr Novak

açıqlayıb.

Hər iki ölkə bu addımı bazarda tələb/təklif balansını və qiymət sabilliyini təmin etmək məqsədilə atdıqlarını bildirirlər.

İki əsas neft ixracatçısının qərarı açıqlandıqdan dərhal sonra dünya neft bazarında qiymətlər kəskin artmağa başlayıb. London ICE birjasında Brent neftinin bir bareli 90 dolları, Nyu-Yorkun NYMEX birjasında WTI neftinin 1 bareli isə 87 dolları keçib.

□ Musavat.com

XİN: "Laçın yolu ətrafındakı vəziyyət humanitar deyil, siyasi xarakter daşıyır"

"Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində məskunlaşmış erməni sakinləri tərəfindən cəmiyyətimizə reintegrasiya prosesinin tərkib hissəsi kimi onların tələbatlarının ödənməsi üçün "Ağdam-Xankəndi" yolunun açılması və buna paralel olaraq Laçın yolundan istifadənin intensivləşməsi təklifi rədd olunub".

APA xəbər verir ki, bunu xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Macarıstan Milli Assambleyasının sədri Laslo Köverlə görüşü zamanı deyib.

"Azərbaycan tərəfinin bu təkliflərinin rədd olunması, Laçın yolu ətrafında hazırkı vəziyyətin heç də Ermənistanın iddia etdiyi kimi, humanitar deyil, əksinə, siyasi xarakter daşdığını göstərir", - nazir əlavə edib.

Rusiya Ağdam-Xankəndi marşrutu ilə humanitar yüklərin regiona çatdırılmasının tərəfdarıdır

Rusiya Ağdam-Xankəndi marşrutu ilə humanitar yüklərin maneəsiz şəkildə regiona çatdırılmasının tərəfdarıdır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova sentyabrın 5-də keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, məlum məsələ Rusiya XİN-in Azərbaycan-Ermənistan normalaşması üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayevin İrəvan səfərində ətraflı müzakirə olunub: "Bugünlərdə o Bakıdadır. Onun Azərbaycanlı tərəfdaşlarımızla müvafiq məsləhətləşmələri planlaşdırılıb. Biz Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin kompleks üçtərəfli razılaşmaları əsasında hərəkət edirik. Biz humanitar yardımın maneəsiz olaraq həm Laçın, həm də Ağdam marşrutu ilə regiona çatdırılmasının tərəfdarıyıq və məlum məsələnin lazımsız siyasiləşdirilməsinə çağırırıq".

Sentyabrın 4-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putin arasında mühüm görüş baş tutdu. Soçidə prezidentlər Türkiyə-Rusiya ikitərəfli əlaqələri, global və regional məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparıblar. Ərdoğanla Putin arasında təkbətək görüş fasilə ilə ümumilikdə 3 saat davam edib.

Türkiyə və Rusiya prezidentləri Soçidə keçirilən görüş zamanı Cənubi Qafqazda baş verən hadisələri də müzakirə ediblər. Görüşlə bağlı açıqlama verən Putin deyib ki, Ankara və Moskva tezliklə həm qaz, həm də digər sahələrdə mühüm addımlar atacaqlar.

Bu arada Rusiyanın Xəzər Strateji Tədqiqatlar İnstitutu "Rusiya və Türkiyə: situativ müttəfiqlikdən strateji müttəfiqliyə" adlı məruzə ilə çıxış edib.

Kremlin "danışan dilləri"ndən hesab olunan Rusiya institutu belə qənaətdədir ki, Moskva və Ankara situativ müttəfiqlikdən strateji müttəfiqliyə keçməlidir. **Sitat:** "Rusiya Türkiyəni uzunmüddətli perspektiv üçün vacib və etibarlı strateji tərəfdaş kimi görür. Moskva və Ankara situativ müttəfiqlikdən strateji müttəfiqliyə keçməlidir".

Qeyd olunub ki, son il yarı ərzində Rusiya ilə Türkiyə arasında tərəfdaşlıq müxtəlif sahələrdə - ticarət və logistika-dan tutmuş enerji və təhlükəsizliyə qədər dəfələrlə artıb: "Tərəfdaşlıqlar zamanın sınağından və xarici təzyiq altında güc sınağından keçdi. Moskva ilə Ankara arasındakı situativ müttəfiqliyi tamhüquqlu strateji müttəfiqliyə çevirməyin vaxtı çatıb. Söhbət müştərk dominantlıq naminə və xarici düşmənlərdən qorunmaq üçün səylərin birləşdirilməsindən gedir. Belə bir ittifaq siyasi pragmatizm, milli və ümumi maraqların nəzərə alınmasına, sinergetik effekt əldə etmək üçün potensialların birləşdirilməsinə əsaslanır. Qeyd olunan ittifaqda ölkələrin hər biri öz müstəqilliyini, sərbəstliyini və mədəni kimliyini qoruyub saxlayacaq. Bizim birliyimiz təkcə postsovet məkanında deyil, bütün Avrasiya regionunda ən mürəkkəb və "dondurulmuş" münaqişələri həll etməyə qadirdir. Sadəcə dillə desək, Rusiya və Türkiyə birlikdə Avrasiyada güc balansını tamamilə dəyişə bilər".

Məruzədə bildirilib ki, Moskva ilə Ankara arasında, ilk növbədə, ikitərəfli münasibətlər, regional və beynəlxalq məsələlər ətrafında müttəfiqlik fikri mübadiləsi aparmaq üçün daimi fəaliyyət göstərən Rusiya-Türkiyə Strateji Mexanizmi yaratmaq lazımdır...

Ərdoğan-Putin görüşünün pərdəarxası: regionla bağlı nələr razılaşdırıldı - ilginclər

Abutalıb Səmədov: "Rusiya hərbi kontingentinin budəfəki əməliyyatda bizim tərəfdən aktiv iştirakı da tamamilə mümkündür"

Elxan Şahinoğlu: "Ərdoğan Rusiyanın 10 noyabr 2020-ci il razılığının şərtlərinə sadıq qalacağına inandığını bir daha Putinin diqqətinə çatdırıb"

Asif Nərimanlı: "Qərbin, Rusiyanın Türkiyəyə ehtiyacı artır, bu, Azərbaycanın bölgədəki maraqları baxımından vacibdir"

Sənəddə qeyd olunur ki, kəşfiyyat və xüsusi xidmət orqanlarının hərəkətlərinin əlaqələndirilməsi üzrə işlər həm Rusiyada, həm Türkiyənin özündə, həm də ona bitişik ərazilərdə təhlükəsizliyi kəskin şəkildə artırır. Moskva həmçinin türkiyəli tərəfdaşlarını terrorçu elementlərlə effektiv mübarizə, cinayətkar və qeyri-qanuni qruplaşmaların axtarışı üçün zəruri olan təhlükəsiz Şəhər kompleksinin ən son texnologiyaları ilə təmin etməyə hazırdır...

"Rusiya ümumilikdə Türkiyənin regional fəvqəldövlət rolunda qüdrətinin artmasına dəstək verir. Moskva Türkiyənin konstruktiv tərəfdaşlığını artırmağa qadirdir və qarşılıqlı maraqları nəzərə alan güclü strateji müttəfiq kimi inkişafında maraqlıdır. Rusiya Ankaranın hər şeydən əvvəl Osmanlı İmperiyasının ənənəvi arealında - Yaxın Şərq və Balkanlardakı təsirinə tədricən güclənməsinə anlayışla yanaşır. Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya Rusiyanın siyasi moderator və təhlükəsizlik donoru kimi çıxış etdiyi, Türkiyənin isə mədəniyyət, ticarət və logistika layihələrini həyata keçirdiyi ortaq maraqlar zonası olaraq qalır. Moskva və Ankaranın birgə fəaliyyəti Suriyadakı vəziyyəti sakitləşdirməyə və kürd problemini effektiv həll etməyə kömək edəcək", - deyir Rusiyanın Xəzər Strateji Tədqiqatlar İnstitutunun Tür-

kiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Soçi səfəri öncəsi dərc olunan məruzəsində vurğulanıb.

Olduqca ciddi məsələdir, projedir. Maraqlıdır, 3 saatlıq görüşdə bu hədəflərdən hansılar üzrə razılığa gəlinə bilər? Rusiya-Türkiyə əməkdaşlığının bu formatı region, dünya və ayrıca Azərbaycan üçün nə vəd edir? Görüşdə tərəflər bir-birini yaxın dost adlandırdılar. Bir çox məsələləri, o cümlədən Cənubi Qafqazı müzakirə etdiklərini, bir çox məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış etməyi, əməkdaşlığı dərinləşdirəcəklərini dedilər. Bu görüşün və mövcud münasibətlərin Azərbaycan və sözügedən bölgədəki proseslərə, Qarabağ məsələsinə hansı təsirləri gözlənilir?

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, haqqında uzun müddət danışılan və xeyli gözləntilər doğuran Ərdoğan-Putin görüşü qismətdəli olması ilə fərqləndi: "Əsas mövzu-taxıl koridorunun açılması barədə Putin dəfələrlə söylədiklərini təkrarladı və Türkiyə prezidenti onun bir çox məsələdə haqlı olduğunu etiraf etdi. Aydın oldu ki, Rusiyanın tələbləri reallaşmayınca, bu mühüm məsələni müzakirəyə çıxarmaq mənasızdır. O da aydınlaşdı ki, Türkiyə bu məsələni müsbət sonluğa çatdırmaq üçün bundan sonra da əlindən gələni edəcəkdir. İki ölkə liderinin bir-birinə dost münasibətinin, bir-biri ilə

dil tapa bilmələrinin bizi daha çox maraqlandıran Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqlarına və Qarabağ ermənilərinin Azərbaycana reintegrasiya prosesinə müsbət təsir edəcəyi gözlənilir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Rusiyanın Azərbaycana ən çox yaxın mövqedən çıxış etməsi, nazir Sergey Lavrovun Moskva görüşündə təqdim etdiyi 14 bəndlik təklifin Qarabağ ermənilərində "şok" effekti doğurması təbii ki, ümidlərimizi artırmışdır. Nikol Paşinyanın "La Respublika" qəzetinə verdiyi müsahibədə Rusiya əleyhinə səsləndirdiyi iddiaların Moskvanı hiddətləndirməsi şübhə yoxdur ki, nəticəsiz qalmayacaq. Ukrayna cəbhəsində nə qədər itkilərə məruz qalsa da Rusiya erməniləri cəzalandırmaq üçün xeyli imkanlara malikdir və bu imkanlardan məqam düşəndə istifadə edəcəyi heç kimdə şübhə doğurmur. O da şübhəsizdir ki, yaxın zamanda Qarabağda keçirilməsi mümkün ola biləcək antiteror əməliyyatı zamanı Rusiya sülhməramları ermənilərin istədiyi aktivliyi bu dəfə də göstərməyəcək. Ermənistan rəsmilərinin son antirus bəyanatlarından sonra Rusiya hərbiçilərinin bu əməliyyatda bizim tərəfdən aktiv iştirakı da tamamilə mümkündür".

Siyasi şərhçinin sözlərinə görə, Ərdoğanla Putin arasında mövcud olan dost münasibətləri Azərbaycan

can-Ermənistan arasında imzalanması planlaşdırılan sülh razılaşmasına da öz təsirini şübhəsiz ki, göstərəcək. Rusiyanın danışıqlar prosesində təşəbbüsü ələ almaq və bölgənin əsas gücü olan Azərbaycanı razı salacaq təkliflər vermək cəhdləri ABŞ və Avropa Birliyini də çəvik olmağa, Ermənistanı təzyiqləri artırmağa məcbur edəcək: "Çünki hamı yaxşı dərk edir ki, sülhün əldə olunmasında əsas maneə Ermənistan hakimiyyətinin və Qarabağ ermənilərinin "liderlərinin" tutduğu qeyri-konstruktiv mövqe, dünya birliyini çaşdırmaq üçün ardıcıl olaraq təşkil etdikləri "siyasi şou"lardır. Artıq hamı anlayır, yaxud anlamalıdır ki, "erməni oyunları"na son qoyulmasa, beynəlxalq hüququn tələb etdiyi qəti addımlar atılmasa vəziyyət dəyişməyəcək və "bu xəmir hələ çox su aparacaq".

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, Soçidə Türkiyə Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Rusiya Prezidenti Vladimir Putin arasında xeyli mövzu müzakirə olunub. Bizi maraqlandıran prezidentlərin Azərbaycan-Ermənistan gərginliyi ilə bağlı nələri müzakirə etmələridir: "Rəcəb Tayyib Ərdoğan birgə mətbuat konfransında "Cənubi Qafqaz, Suriya və Liviyadakı durumu müzakirə etdik" cümləsini işlədib. Bu cümlədən çıxan nəticə budur ki, bizim məsələ ilə bağlı qısa fikir mübadiləsi olub. Türkiyə Cümhurbaşqanı NATO-nun son Vilnüs zirvə toplantısında Rusiya hərbi kontingentinin 2025-ci ilə qədər Qarabağı tərk edəcəyinə inandığını bildirmiş və Putinin bununla bağlı vədini xatırlatmışdı. Fikrimcə, Ərdoğan Rusiyanın 10 noyabr 2020-ci il razılığının şərtlərinə sadıq qalacağına inandığını bir daha Putinin diqqətinə çatdırıb. Putinin bu mövzuda nə düşündüyü hələ bizə belli deyil, 2025-ci ilə isə az müddət qalır.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan Vladimir Putinlə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında ölkəsinin yenidən Rusiya ilə Ukrayna arasında vasitəçi ola biləcəyini də təkrarladı. Ərdoğan bilir ki, Putin müharibəni davam etdirmək əzmindədir və Türkiyənin vasitəçiliyinə müsbət yanaşmır. Buna baxmayaraq, Türkiyə Cümhurbaşqanı "pis sülh müharibədən yaxşıdır" cümləsini söyləməkdən yorulmur. Ərdoğanın mətbuat konfransındakı açıqlaması Putindən çox Rusiya cəmiyyətinə ünvanlanıb, Türkiyə lideri Soçidə medianın qarşısında söylədiyi mesajı təxminən belə oxudum: "Baxın iqtisadi və sosial vəziyyətiniz ağırdır, övladlarınız mənasız müharibədə ölürlər, mən isə sizin liderə müharibədən çıxış formulu təklif edirəm". Rusiya cəmiyyəti bir gün müharibənin mənasız olduğunu və dayandırılması vacibliyini anladığıqda Ərdoğanın davamlı açıqlamalarını xatırlayacaq".

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə bildirib ki, Ərdoğan-Putin görüşü və müzakirə edilən məsələlər Türkiyənin geosiyasi oyunçu kimi əhəmiyyətini önə çıxarı: "Bu görüşdə verilən açıqlamalardan birdə aha aydın oldu ki, Ankara "Taxıl anlaşması"nın davam etməsinə çalışır, bunun üçün Moskvanın şərtləri, Qərb ölkələrinin ehtiyacı var, razılaşma olarsa - ehtimal az deyil, ruslar qalandığı kimi, Türkiyənin hələdedici rolu da artacaq. Bu anlaşma üzərindən Rusiyaya qarşı müəyyən geosiyasi yumşalmaların edilməsini istəyən tərəflərin marağı da xüsusi xətlə seçilir. Türkiyədə "qaz mərkəzi"nin yaradılmasına nail olunarsa, Rusiya enerji bazarında zəifləyən rolunu artırmaq, Avropaya qaz ehtiyatının ödənilməsinə nail olmaq istiqamətində yeni imkanlar əldə edir: Avropa üçün isə rus qazını Türkiyədən idxal etmək daha asan ola bilər. Nəticə etibarilə, həm Qərb, həm Rusiyanın Türkiyəyə ehtiyacı artır. Və bu, Azərbaycanın həm bölgədəki maraqları, həm də hər iki cəbhə qarşısında - Qərb və Rusiya - "güclü qalxanının" olması baxımından vacibdir. Ankara-Moskva münasibətlərinin isti olması da bizim üçün səfəlidir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Rusiya Türkiyə ərazisində qaz xəbının yaradılması layihəsinin icrasına diqqəti artırır. Daha doğrusu, öz qazını satmağa hazır tapmayan Moskva Türkiyənin imkanlarından istifadə etməyəcəyi təqdirdə uduzacağını, nəhayət ki, başa düşdü.

Sentyabrın 4-də Soçidə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı ağırlayan Vladimir Putin bildirib ki, Rusiya və Türkiyə qaz xəbının yaradılması üçün hüquqi bazanı hazırlayacaq işçi qrup formalaşdıracaq. O qeyd edib ki, işçi qrup qaz xəbının fəaliyyətini tənzimləyəcək hüquqi bazanı hazırlayacaq.

Rusiya prezidentinin sözlərinə görə, artıq "Qazprom" layihənin reallaşması üçün yol xəritəsini "Botaş"a təqdim edib. İşçi qrup həmçinin hərracların sxemini, qazın paylanma mexanizmini hazırlayacaq.

Xatırladaq ki, Ukraynaya hücumundan sonra Avropa tərəfindən kəskin sanksiyalara məruz qoyulan Rusiya zəngin bir bazarı itirib: 2021-ci ildə Avropanın qaz təminatındakı 45 faizə yaxın payı indi 12 faizin altına düşüb. Gələn ildən isə bu göstəricinin daha aşağı olacağı təhlükəsi böyükdür: Ukrayna öz ərazisindən Rusiya qazının nəqlini tamamilə dayandıracaq.

Avropanın qaz bazarının tamamilə itirilmək təhlükəsinin yarandığını gören Vladimir Putin ötən ilin oktyabrında təşəbbüs qaldıraraq, Türkiyədə qaz xəbının yaradılmasını təklif etmişdi. Bu təklif Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən müsbət qarşılandı, layihələndirmə, icra istiqamətində real addımlar atılmağa başlandı.

Bu ilin aprelində Türkiyə parlamenti beynəlxalq qaz ticarəti mərkəzinin, qaz qovşağının fəaliyyəti üçün zəruri olan qanunvericiliyə dəyişiklik prosesinə başlayıb. Bu barədə Türkiyənin o vaxtkı enerji və təbii sərvətlər naziri Fatih Dönmez "CNN Türk" telekanalına müsahibəsində deyib: "Qaz qovşağı kontekstində ilk qanunvericilik qərarları parlamentdən keçib. Bu qərarlar sayəsində "Botaş" (Türkiyə neft-qaz şirkəti - red.) və digər şirkətlər daha sürətli və asan işləyə biləcəklər. Qaz ticarəti mərkəzinin açılması ilə qiymətlər də aşağı düşəcək ki, bu da Avropa üçün vacibdir. Türkiyə qazın istinad

Putinin nikbin "qaz xəbə"

açıqlaması - o, fikrini niyə dəyişdi...

Layihə Azərbaycan üçün də faydalı olacaq; rəqabətli qiymətlərlə satış imkanı yarana bilər

qiymətini müəyyən edən bazarlardan birinə çevriləcək".

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin qanunvericiliyə etdiyi dəyişikliklə BOTAS-ın əsasnaməsində yeniliklər olunub. Şirkətin işi prezident sərəncamları ilə tənzimlənəcək, onun yeni qurumları yaradılacaq. Bundan əlavə, Türkiyədə özəl şirkətlərə də qaz idxal etmək icazəsi verilir. Lakin bu icazə maye qaz - LNG və spot boru qazına aid deyil.

Türkiyəli nazir qaz mərkəzinin bu ilin sonunadək işə salınacağını bildirib: "Şərqi və Cənub-Şərqi Avropada qaz ticarəti mərkəzi yoxdur. Bizim təmasda olduğumuz region ölkələri qaz mərkəzi layihəsini dəstəkləyirlər. Ümid edirəm ki, biz bir il ərzində mərkəzin fəaliyyətinə başlaya biləcəyik".

Lakin növbəti mərhələdə aparılan müzakirələr dalana dirəndi. Rusiya mətbuatı bunu Türkiyənin xəbın yaradılması işlərinin maliyyələşməsində Rusiyanın da iştirakını istəməsi ilə əsaslandırırdı. Bu iddialarla bağlı hər hansı açıqlama verilməyə də, iyulda Afrika ölkələri nümayəndələri ilə görüşdə Putin Türkiyədə hab deyil, elektron ticarət platformasının yaradılmasını təklif etdiyini açıqladı. Eyni zamanda Rusiyanın iştirakı ilə İranda qaz xəbının

yaradılması ideyası ətrafında müzakirələr başlandı. Lakin bir ay sonra Rusiya yenidən Türkiyədə qaz xəbının yaradılması planına qayıtmalı oldu. Çünki Moskvanın Avropadakı ən yaxın tərəfdaşları olan Macarıstan və Serbiya da alternativ mənbələrdən qaz almaq üçün fəaliyyətlərini genişləndirirlər. Hər iki ölkə Azərbaycandan qaz almasına dair razılaşmalar əldə ediblər. Üstəlik, Ukrayna öz ərazisindən tranziti dayandırdıqdan sonra Rusiya qazını Avropaya yalnız Türkiyə üzərindən çatdırmağa biləcək.

Rusiya ekspertlərinin hesablamalarına əsasən, 2027-ci ilədək Türkiyədəki qaz xəbından Avropaya ildə 35,75 milyard kubmetr mavi yanacaq ötürmək mümkün olacaq. Hazırda Türkiyəyə Qara dənizin dibindən "Türk axını" xəttinin iki borusu ilə 31,5 milyard kubmetr, "Mavi axın" xətti ilə 16 milyard kubmetr - cəmi 47,1 milyard kubmetr Rusiya qazının ötürülməsi imkanı var. 2022-ci ildə bu həcm yalnız 33,2 milyard kubmetr reallaşdı. Əgər Türkiyə və Avropa ölkələrindən tələbat artarsa, ildə Rusiya bu xətlərlə Türkiyəyə əlavə olaraq 12,9 milyard kubmetr qaz ötürə bilər.

Türkiyənin həmçinin Tengiz-Ankara boru xətti ilə İranda ildə 10 milyard kubmetr qaz almaq imkanı var.

Azərbaycandan isə Cənub Qaz Dəhlizi ilə ildə 25

milyard kubmetr qaz daxil ola bilər.

Beləliklə, hazırda Türkiyənin 3 ölkədən qaz cəlb etmək potensialı illik 82,5 milyard kubmetrdir. 2022-ci ildə ölkənin özünün boru qazı istehlakının 39,7 milyard kubmetr olduğunu nəzərə alsaq, Türkiyənin formalaşdırılmaqda olan qaz xəbi ilə Avropaya ildə 42,8 milyard kubmetr qaz ötürmək imkanı ola bilər. Cənub Qaz Dəhlizinə daxil olan TANAP-ın genişləndirilməsi və digər planlar reallaşarsa, bu həcmi 75 milyard kubmetrə çatdırmaq mümkündür.

Türkiyədən Avropaya qaz ötürən iki xətt var: "Türk axını"nın Balkana uzanan hissəsi ilə ildə 15,6 milyard kubmetr (2022-ci ildə 11,6 milyard kubmetr ötürülüb - red.), Cənub Qaz Dəhlizinin Avropa komponenti olan TAP-la isə ildə 12 milyard kubmetr qaz ötürmək imkanı var. Azərbaycan 2027-ci ilədək TAP-ın genişləndirilməsi planını icra edərsə, ötürücülük gücü ildə 20 milyard kubmetrə çatacaq. Beləliklə, 2027-ci ildə Türkiyə qaz xəbından Avropaya 35,75 milyard kubmetr qaz ötürmək imkanı olacaq.

Rusiya ekspertləri bildirirlər ki, Azərbaycan qazının ixrac qiymətini bəş başda olmaqla, xarici şirkətlər konsorsiumu müəyyən etdiyinə görə, Türkiyə yalnız

Rusiya alacağı qazı özünə sərf edən qiymətə əldə etmək və satmaq imkanında olacaq. Lakin rusiyalı ekspertlərin Türkiyəni bu məsələdə tamamilə Rusiyadan asılı tərəf kimi təqdim etmələrinə baxmayaraq, Ankaranın imkanları yalnız bu ölkə ilə bağlı deyil. Əvvəla, TANAP-ın ötürücülük gücünün ikiqat artırılması Türkiyəyə Azərbaycandan daha çox qaz almaq imkanı yaradacaq. Özü də bu qaz yalnız xarici konsorsiumların qazı olmayacaq. Belə ki,

ha çox maye qaz alaraq onu adi qaza çevirib Avropaya ötürsün. Avropanın Türkiyədən qaz alan cənubunda maye qaz terminalı yox dərəcəsidir. Bu infrastrukturun qurulması ilə lərlə vaxt və milyardlarla dollar investisiya qoyuluşu tələb edir. Cənubi Avropa ölkələrinin belə imkanları olmadığına görə onlar boru qazına möhtacdır. Yaxın və ortamüddətli dövrdə Türkiyənin Şərqi Aralıq dənizindən hasil olunan qazın öz üzərindən Avropaya nəqlini təmin etmək imkanı da yarana bilər. Söhbət İsrail qazından gedir. Bu layihə ilə bağlı ilk danışıqlar 2015-ci ildən başlanıb. 2016-cı ildə iki ölkə

Aralıq dənizinin dibi ilə Türkiyəyə boru xəttinin çəkilməsi barədə razılığa gəlib, hətta layihələndirmə işlərini həyata keçirmək üçün işçi qrup da yaradılıb. Lakin sonradan münasibətlərdə radikal soyuqlaşma baş verdiyinə görə layihə kənara qoyuldu. Bu qaz xəmərinin uzunluğu 500-550 kilometr, ötürücülük gücü 32 milyard kubmetr, dəyəri isə 1,5 milyard avro həcmində hesablanır.

Şərqi Aralıq dənizi qazının Avropaya nəqli üçün 2020-ci ildən icrasına başlanmasına çalışılan "EastMed pipeline" layihəsi Türkiyənin etirazları üzündən dalana dirənmiş vəziyyətdədir. Layihə İsrailin "Leviafan" və Kiprin "Afroditə" yataqlarından qazın İtaliyaya qədər çatdırılmasını nəzərdə tutur. Uzunluğu 1900 kilometr olan qaz xəməri layihəsinin ümumi dəyəri 7 milyard dollar hesablanır. Lakin əksər analitik mərkəzlər bu məbləğin 9 milyard dollara qədər artacağını gözləyirlər.

Hazırda Türkiyə ilə İsrail arasında münasibətlərin istiləşməsi gedir ki, bu da ölkələrin qaz ticarəti üçün əlverişli zəmin yaradır.

Türkiyədə qaz xəbının yaradılması Azərbaycan üçün də öz qazını rəqabətli qiymətlərlə satmaq imkanı təmin edə bilər.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni MİSAVAT"

2 022-ci ildə sertifikatlaşdırma prosesində müvafiq keçid balını toplamayan müəllimlər üçün bu il avqustun 29-da təkrar imtahan təşkil olunub.

Elm və Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, imtahanın ilkin mərhələsindən keçməyən 743 müəllimdən (iştirakçıların 6 faizi) 606 nəfəri təkrar imtahanda minimum keçid balını toplamayıb, 137 nəfəri isə imtahanda iştirak etməyib.

“Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi təhsil üzrə təhsilverənlərə münasibətdə digər dövlət təhsil müəssisələrində) işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırma Qaydası”na və Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq, təhsil müəssisələri tərəfindən həmin müəllimlərin əmək müqaviləsinə 4 sentyabr

Sertifikatlaşdırmadan keçməyən 743 müəllimin taleyi - kurslara cəlb oluna bilərlərmə...

Ekspert: “İxtisası üzrə yetərli biliyə malik olmayan müəllim şagirdlərə heç nə öyrədə bilməz”

caq. O bildirib ki, qısa müddətdə təhsil müəssisələri yerli təhsil idarələri ilə birgə təhsildə davamlılığın təmin edilməsi üçün müvafiq addımlar atacaq: “Bu il müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsindən keçən şəxslər hesabına vakant yerlər bal ardıcılığına uyğun olaraq doldurulacaq. Həmin şəxslər yeni tədris ilindən etibarən fəaliyyətə başlayacaqlar”.

Ekspert xatırladı ki, o zaman əsas məqsəd müəllimlərin dərs bölgüsü ilə əlaqədar problemi aradan qaldırmaq idi: “Sertifikasiya isə yeni mərhələdir ki, müəllimlərin ixtisas üzrə bilik və bacarıqlarını yoxlamaq məqsədi daşıyır. 2022-ci ildə imtahanda iştirak edən 11 min müəllimdən 288-i müsabiqə şərtlərini ödəyə bilməmişdi. Bu dəfə 743 nəfər ikinci

və müəyyən rəylər istənilir. O qeyd edib ki, sertifikasiya ilə bağlı proses alqışalayaq: “Hər kəs övladlarına ən yaxşı müəllimlərin dərs keçməyini istəyir. Özünə güvənən və savadlı müəllimlər artıq sertifikasiyadan keçib. Tənqid inkişafa səbəb ola bilər, amma nəzərə alaq ki, ilk sınaqda uğurlu nəticə göstərilməyən hər kəsə 1 il müddət verildi, bu heç də az müddət

Rüşvətlə maşınların qanunsuz idxalını həyata keçirən daha bir gömrükçü tutuldu

Qanunsuz olaraq avtomobil idxalına dair Dövlət Gömrük Komitəsindən Baş Prokurorluğa daxil olmuş məlumat əsasında başlanmış cinayət işinin istintaqı davam etdirilir.

Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən APA-ya verilən xəbərə görə, cinayət işi üzrə Baş Prokuror yanında Korupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən keçirilən istintaq-əməliyyat tədbirləri ilə qeyd olunan qurumun Gömrük Risklərinin İdarə olunması və Audit Baş İdarəsinin Gömrük risklərinin strateji araşdırılması şöbəsinin rəisi vəzifəsində işləyən Anar Aslanovun ayrı-ayrı şəxslərdən rüşvət qışminə aldığı 55 min manat məbləğində pul vəsaiti müqabilində vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin “İstismar olunan minik avtomobillərinin Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisinə gətirilməsinin məhdudlaşdırılması haqqında” 29.03.2023-cü il tarixli qərarının tələblərini pozmasına, yəni 2023-cü ilin iyun-avqust aylarında Gürcüstandan Azərbaycana idxal olunmuş istehsal tarixi 10 ildən artıq olan ümumilikdə 400 avtomobili qanunsuz rəsmiləşdirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

İş üzrə toplanmış sübutlar əsasında Anar Aslanova Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda) və 311.3.3-cü (külli miqdarda rüşvət alma) maddələrilə ittiham elan edilərək barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda cinayət işi üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün halların müəyyənləşdirilməsi istiqamətində istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

2023-cü il tarixindən xitam verilməsi prosesinə başlanılıb.

Təkrar sertifikatlaşdırmadan keçməyən müəllimlərdən sosial müdafiəyə ehtiyacı olanların müraciətləri xüsusi diqqətdə saxlanılacaq. Həmin müəllimlərlə işin təşkili məqsədilə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi, Abşeron-Xızı, Gəncə-Daşkəsən və Quba-Xaçmaz regional təhsil idarələrində komissiyalar fəaliyyətə başlayıb.

Ümumilikdə təkrar sertifikatlaşdırma imtahanında 1 939 müəllim iştirak edib. Onlardan 1334 nəfər keçid balını toplayaraq növbəti mərhələdə iştirak hüququ qazanıb.

Elm və təhsil nazirinin müavini Həsən Həsənlı təkrar sertifikatlaşdırmadan keçməyən müəllimlərlə bağlı brifinqdə deyib ki, əmək müqaviləsinə xitam verilən müəllimlərin yeri tədris ili başlayana qədər ehtiyat kadrlar hesabına doldurulur.

O, eyni zamanda deyib ki, sertifikasiyadan kəsilmələr daha çox Gəncə-Daşkəsən Regional İdarəsi tabeliyindəki müəssisələrdə çalışanlardır.

743 müəllimin işsiz qalması düşündürücü məsələdir. Onlar 4 il ali təhsil alıb, həyatını müəllimliyə bağlayıb. Bundan sonra yeni ixtisas qazanmaları çətin məsələdir. Düzdür, onlar ikinci şansı da sertifikatlaşdırmadan keçməyib. Təhsilin inkişafı, savadlı müəllimlərin önə çıxması baxımından bu addımı tənqid etmək olmaz. Ancaq bu qədər vətəndaşın işsiz qalması da problem yaradacaq. Onların kurslara cəlb edilməsi, bilik və savadının artırılması və yenidən peşə fəaliyyətinə davam etməsi mümkündürmü?

Təhsil eksperti Kamran Əsədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, müəllimlər ilk dəfə 2014-2018-ci illərdə diaqnostik qiymətləndirməyə cəlb olunmuşdular.

şansdan istifadə edə bilmədi. Hesab edirəm ki, bu, kifayət qədər ədalətli prosesdir. İxtisası üzrə yetərli biliyə malik olmayan müəllim şagirdlərə heç nə öyrədə bilməz. Müəllimin səviyyəsi təhsilin səviyyəsinin göstəricisidir. Sertifikasiya ciddi prosesdir. Bu, Azərbaycan təhsilində inqilabi dəyişikliklərin əsasını qoyacaq. Düşünürəm ki, proses daha da sərtləşdirilməlidir”.

K.Əsədovun fikrincə, pedaqoji təhsil verən ali təhsil müəssisələri də ciddi araşdırma aparmalıdır: “Təkrar imtahanda iştirak edən 2800 müəllimdən 743-nün 1 il ərzində özünü təkmilləşdirməməsi, öz üzərində işləməməsi ciddi problemdir. Digər ixtisaslarla bağlı da belə problem var”.

Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri Günel Səfərova bildirdi ki, nəticələr açıqlandıqdan sonra İctimai Şuraya bir çox suallar ünvanlanır

deyil. Təhsildə əsas təhsillərlən, yeni şagirdlər. Əminəm ki, təkə orta ümumtəhsildə yox, ali təhsildə də təhsilin keyfiyyəti artacaq, müəllim peşəsinə ən yaxşılar yiyələ-nəcək.

Güclü dövlət, rifahlı gələcək, yüksək yaşam, bir sözlə, hər şey təhsilə bağlıdır. Təhsilli cəmiyyət uğurlu dövlətin açardır. Hamımızın istəyi təhsilli cəmiyyətdir. O cəmiyyəti birgə qurmalıyıq. Hər kəs təhsil üçün çalışsa, hədəfə çatırıq və hədəfimiz də təhsilli cəmiyyətdir”.

Millət vəkili Vüqar Bayramov hesab edir ki, sertifikasiya prosesinin sosial təbəqələrinin də ayrıca olaraq qiymətləndirilməsinə ehtiyac var: “Son sertifikatlaşdırma imtahanında uğur qazana bilməyən 743 müəllimin əmək müqaviləsinə xitam verəcək. Həmin yerlər üzrə Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən vakansiya elan ediləcək. Təbii ki, təhsil sahəsində aparılan

islahatlara uyğun olaraq nazirlik tərəfindən əməyin keyfiyyət meyarları əsasında qiymətləndirilməsi təqdirəlayiqdir və bu məsələdə tam dəstəyimizi nümayiş etdiririk. Bununla yanaşı, sertifikatlaşdırma prosesinin sosial təbəqələrinin də ayrıca olaraq qiymətləndirilməsinə ehtiyac var. Nazirlik təkrar sertifikatlaşdırmadan keçməyən və əmək müqaviləsinə xitam verilən həssas qrupa aid şəxslərin işlə təminatını istisna etmir. Ancaq daha yaxşı olar ki, sertifikatlaşdırma nəticələrinin sosial risk təhlili aparılsın. Yeni sertifikatlaşdırma keçməyənlərin ailələrinə də sosial vəziyyətin xüsusi qiymətləndirilməsinə ehtiyac var. Mümkündür ki, bir sıra

ailələrdə sertifikatlaşdırma keçməyən müəllim ailəyə yeganə gəlir gətirən şəxsdir. Bu baxımdan, risk təhlili nəticələrinə uyğun olaraq yalnız həssas qrupların deyil, eyni zamanda sosial baxımdan təminatla ehtiyacı olanların da məktəbdaxili texniki vəzifələrdə çalışmalarına imkan yaradılması məqsəduyğundur. 137 min müəllimin sertifikatlaşdırma keçməsinin planlaşdırıldığını nəzərə alsaq, müqaviləsinə xitam verilənlərin sayının heç də az olmayacağı aydındır. Buna görə də prosesin sosial təbəqələrinin diqqətdə saxlanılıb bu istiqamətdə də addımların atılmasına ehtiyac var”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Sentyabrın 15-də yeni dərs ili başlayacaq. Artıq valideynlər övladlarının məktəbli bazarlığına başlayıblar. Məlum olduğu kimi, bu ildən yeni məktəbli forması da təbiiq olunur. Kitab, dəftər və digər dərs ləvazimatları da bahalaşmış. Valideynlərin giley-güzarlı günləridir.

Bəs bir uşağın məktəbə göndərilməsi valideynə neçəyə başa gəlir? Məsələni daha yaxından araşdırmaq üçün "Həzi Aslanov" metro stansiyasının yaxınlığına yerləşən, məktəb formaları, ləvazimatları satılan mağazalarda olduq. İlk öncə başlayaq məktəbli formalarının. Araşdıranda məlum oldu ki, müxtəlif mağazalarda müxtəlif qiymətlər təklif olunur. Məsələn, mağazaların birində köynəklər 15 manatdan, şalvar və ədəklər isə 22-24 manatdan başlayaraq satılır. Digər mağazada isə köynəklər endirimlə 35 manatdan, ədək və şalvarlar isə 40-45 manatdan başlayaraq satılır. Qiymətlərin fərqli olmasının səbəbinə gəldikdə, satıcılar qeyd etdi ki, bu, parçanın keyfiyyəti ilə bağlıdır.

Türkiyə istehsalı olan məhsullar artıq satışda

"Türkiyə istehsalı olan məhsullar yeni gəlib və daha keyfiyyətlidir, buna görə də qiymət də fərqlidir", deyər satıcılardan biri qeyd edir. Müşahidə etdik ki, qiymətlərin baha olmasına baxmayaraq, alıcılar daha çox keyfiyyətli formalar almağa çalışır.

Bu il iki övladını məktəbə yola salacaq Nərminə adlı alıcı deyir ki, bundan əvvəlki illərdə də əsasən keyfiyyətə üstünlük verib:

"Həmişə çalışmışam ki, uşaqlara daha keyfiyyətli köynək və ədəklər alım. Bakı Tikiş Evinin məhsulları məni qətiyyənləndirir. İndi də çalışırlar ki, valideynləri məcbur etsinlər ki, həmin fabrikin məhsullarını ala. Ancaq mən buna razı ola bilmərəm. Türkiyə istehsalı olan məhsulların gəldiyini görüb çox sevindim. Hər halda, bu məhsullara, onların keyfiyyətinə inamım çoxdur".

Alicının sözlərinə görə, ötən il müqayisədə məktəbli geyimlərinin qiymətində artım var: "Ötən il köynəklər 28-30 manatdan başlayırdı, indi isə 35-40 manatdır. Eləcə də ədəklərin qiymətində 5-10 manata qədər artım var".

Övladı ikinci sinfə gedəcək İradə adlı alıcı isə deyir ki, ötən il və bu il Bakı Tikiş Evinin məhsullarını alıb:

"Ötən il ağ köynək, qara şalvar almışdım. Bu il məlum oldu ki, övladımın məktəbində boz rəngli şalvar, açıq göy rəngli geyimlər tələb olunur. Bu, valideynləri bir

Valideynlərin giley dolu günləri: məktəbli bazarlığı neçəyə başa gəlir? - reportaj

Ötən il müqayisədə bu il məktəbli ləvazimatlarında, xüsusən də dəftərlərin qiymətində artım var

qədər çətinliyə salır. Məsələn, düşündüm ki, ötən il aldığım məktəbli şalvarı yaxşı haldadır, onu heç olmasa yarım il geyindirəcəm. Amma ötən il aldığımız artıq keçərlidir. Fikrimcə, imkansız valideynləri də düşündürməkdir. Heç olmasa bir il güzəşt edərdilər. Yəni icazə verərdilər ki, yeni forma ala bilməyənlər ötən ilki ağ-qara geyimlərdən istifadə etsinlər.

Üstəlik, ağ köynək olan da onu sentyabrda, sonrakı aylarda da geyindirmək olurdu. Amma indiki məktəbli formasının uzun qollu olanını sentyabrda geyindirmək olmur. Gərək qısa qollu olanı ala. Bu da o deməkdir ki, iki köynək almaq məcburiyyətindəyik".

Onu da əlavə edək ki, məktəbli forması satılan mağazalarda çox sayda köhnə, ağ-qara rəngli məktəbli formaları da satılır. Üstəlik, həmin formaların qiymətləri də qismən münasibdir. Məsələn, ağ köynək 15 manat, qara ədək 22 manat. Daha keyfiyyətli ağ köynək 22 manat, şalvar və ya ədək 32 manat. Satıcıların dediyinə görə, bu formaların da alan az deyil.

"Bəzi valideynlər ağ-qara məktəbli forması da alır. Valideynlərin dediyinə görə, yuxarı siniflərə ağ-qara məktəbli formasını geyinməyə icazə veriləcək, amma aşağı siniflərə icazə yoxdur", - deyər satıcılar qeyd edir.

Xatırladaq ki, bu il tədris ilindən respublikanın ümumtəhsil müəssisələrində yeni məktəbli formaları tətbiq ediləcək. Çünki "Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilənlərinin geyim formalarının təsvirlərinin təsdiq edilməsi haqqında" qərar əsasən, orta məktəblər üçün yeni geyim formaları təsdiq edilib. Artıq məktəbli geyimlərinin qiyməti də müəyyənləşib və satışa çıxarılıb. Hazırda 26 ölçüdən 54 ölçüyə qədər həm uzunqol, həm də qısaqol polo köynəklərin qiyməti 15 manatdır. Şalvar və ədəklərin qiyməti isə 25 manatdır. Nazirlər Kabinetinin qərarında qeyd olunur ki, məktəblər üçün forma 4 rəngdə nəzərdə tutulub.

Oğlanlar üçün şalvar - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), tünd-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan düzünə və manjetsiz tikilir. Qızlar üçün ədək - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), açıq-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan çoxsaylı şaquli qırqınlı, yarımda irə klyoş və ya trapesiyaşəkilli tikilir.

Qızlar üçün şalvar - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), tünd-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, 4 poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan düzünə və manjetsiz tikilir.

Qısaqol köynək - rəngli (ağ, mavi, bej) və pambıq iplik tərkibli (karde və ya penye) parçadan (100% pambıq) polo tipli tikilir.

Uzunqol köynək - rəngli (ağ, mavi, bej) və pambıq iplik tərkibli (karde və ya penye), (100% pambıq) orta qalın toxunma parçadan tikilir.

Önü bağlanılan cibli jaket - rəngli (göy, boz, yaşıl, qəhvəyi-yaşıl (xaki) yarım-yun (yun 50%, akril 50%) tərkibli qalın toxunma parçadan tikilir.

Təhsilənlərin geyimi qış və yay formalarından ibarətdir (rənglər dəyişə bilər).

Hansı məktəb ləvazimatlarının qiyməti artıb?

Valideynlər bildirir ki, ötən il müqayisədə bu il məktəbli ləvazimatlarında, xüsusən də dəftərlərin qiymətində artım var, xüsusilə də Rusiya istehsalı olan məhsullarda. Bunu da onunla əsaslandırırırlar ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi nəticəsində həmin ölkələrdən gələn kağız materiallarının qiyməti artıb. Həmçinin yerli istehsal olan ləvazimatlarda da artım müşahidə olunur. Məsələn, yerli istehsal olan 12 vərəqli dəftər 20 qəpiyə, hansı ki, ötən il 15 qəpikdən almaq olurdu, Rusiya istehsalı olan isə 40 qəpiyə satılır. Yerli istehsal olan 24 vərəqli dəftər 60 qəpik, halbu

ötən il 50 qəpiyə satılırdı, Rusiya istehsalı olan isə 70-80 qəpiyə satılır. Həmçinin 60 vərəqli dəftər 1 manat 20 qəpiyə, 96 vərəqli dəftər isə 1 manat 60 qəpiyə satılır. Rusiya istehsalı olan bu dəftərlərdə də qiymətlər təxminən 20-30 qəpik bahadır.

Sadə qələmlər 20 qəpik-1,20 manat, sadə qələmlər 30-90 qəpik, plastilin 2-5 manat arası, qələm yonanlar 50 qəpik- 1,20 manat, halbu ki ötən il 20 qəpiyə də satılırdı, pozan 50 qəpik -1,50 manat, rəngli karandaşlar 2-8 manat, halbu ki ötən 1,50 manatdan başlayaraq satılırdı, dəftər-kitab üzlükləri 20 qəpik, qələm qabları 5-20 manat, su qabları 10-30 manat, halbu ki ötən il 4-5 manat da almaq olurdu, xərtəş 30 qəpik -2,50 manat, rəsm albomları 2-6 manat, pərgar 4-7 manat, gündəliklər 1,7-3 manat, lüğət dəftərləri 1,60-2 manat.

Çantalara gəldikdə, bu il çantaların da qiymətində artım müşahidə olunur. Məsələn, ötən il Çin istehsalı olan çantaları 10-15 manatdan almaq olurdusa, indi bu qiymət 15-20 manatdır. Təbii ki, bu cür ucuz çantaların ömür də "ucuz", yeni qısa olur. Bir illik tədris ilində çantaların tab gətirməsi üçün onun keyfiyyətli olması gərəkdir. Keyfiyyətli çantalar isə bu il 35 manatdan başlayaraq satılır. Xüsusilə də Türkiyə istehsalı olan çantaların qiyməti əl yandırır. Olduğumuz mağazalarda Türkiyə istehsalı olan çantaların qiymətinin 50 manatdan yuxarı olduğunu şahidi olduq. Bu rəqəm 150 manata qədər davam edir.

Təbii ki, şagird üçün lazım olan məktəb ləvazimatları bununla bitmir, əgər şagirdin iç geyimləri, corabları, yeni ayaqqabıları da olacağını nəzərə alsaq, demək olar ki, bu il bir şagird üçün ümumilikdə minimum 300 manat lazım gələcək. Əgər valideynlər Türkiyə istehsalı olan məktəbli forması və çantaları almaq istəsələr, bu rəqəm 350 manatdan başlayacaq.

Xalidə GƏRAY,
 Fotolar müəllifindir,
 "Yeni Məsəvat"

Birləşmiş Ştatlar, Böyük Britaniya və Avropa İttifaqı bu həftə Birləşmiş Ərəb Əmirliyinə Ukrayna münaqişəsində Rusiyaya kömək edə biləcək malların tədarükünü dayandırmaq üçün birgə təzyiq göstərməyə hazırlaşır.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə “The Wall Street Journal” məlumat yayıb. ABŞ və Avropa rəsmilərinin sözlərinə görə, söhbət həm mülki, həm də hərbi məqsədlər üçün istifadə oluna bilən yarımkəçiricilər, elektron komponentlər və digər ikili təyinatlı mallardan gedir. BƏƏ də G7-yə daxil olmayan əksər ölkələr kimi Qərbin Rusiyaya qarşı sanksiyalarına qoşulmaqdan imtina edib. Bununla belə, səlahiyyətli deyirlər ki, onlar ölkənin Qərb şirkətləri tərəfindən malların təkrar ixracı ilə bağlı sanksiyalarından

Qərb ərəbləri də sıxmağa başladı - Rusiyaya sanksiya...

Birləşmiş Ştatlar, Böyük Britaniya və Avropa İttifaqı Birləşmiş Ərəb Əmirliyinə Rusiyaya kömək edən malların tədarükünü dayandırmaq üçün birgə təzyiqlərə hazırlaşır

Prezidenti Vladimir Putin Sankt-Peterburq Beynəlxalq İqtisadi Forumu çərçivəsində Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Prezidenti Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanla görüşüb. Bu qədər yaxınlıq olduğu halda, BƏƏ seçim qarşısında qalarsa, hansı yolu seçəcək? Rusiya ya-

edib ki, Əbu-Dabi Qərb ölkələri, o cümlədən ABŞ-la əməkdaşlıqdan imtina etmir: “Biz sülh və firavanlıq istəyirik, bunun arxasında iqtisadiyyat dayanır. ABŞ-la ticarət döviyyəsi həcmnin artırılması hər zaman diqqət mərkəzindədir, döviyyənin həcmi təxmi-

qoya bilməz. Eyni zamanda Ərəb Əmirliyi Qərb üçün önəmli iqtisadi tərəfdaşdır”. **Onun sözlərinə görə, Rusiya Afrika, ərəb ölkələri, Çin, Hindistan və digər bazarlarla sanksiyalardan aldığı zərərni kompensasiya edə bilər:** “Üstəlik, Rusiyanın enerji məhsulları hələ

Mariya Zaxarova: “Ermənistan parlamenti sədrinin açıqlamaları tərbiyəsizlikdir”

“Simonyanın ictimai ritorikası, tərbiyə həddlərini keçir, amma bu, Ermənistanın siyasətçilərinə hörmət qazandırır”.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova həftəlik brifinqdə Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyana bu sözlərlə cavab verib.

Qeyd edək ki, Simonyan “Zaxarovanın “Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması” ilə bağlı açıqlamaları gülüncdür” ifadəsini işlədib.

“Bəs Simonyan mənim “Ermənistanın Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın bir hissəsi kimi tanıdığı” ilə bağlı sözlərini necə başa düşüb? Əgər onlar ekspert səviyyəsində, yüksək siyasi səviyyədə çıxış etmək istəyirlərsə, bunun üçün hər cür imkan var: bizim İrəvanla dövlətdən tutmuş ictimaiyyətə qədər bütün sahələrdə mükəmməl ünsiyyət kanalları mövcuddur. Amma əminəm ki, erməni cəmiyyətini təmsil edən insanların bu cür ifadələr işlətməsi heç də yaxşı görünmür və biz son vaxtlar belə ifadələri çox görmüş və eşitmişik”, - deyərək Zaxarova bildirib.

 Musavat.com

yan keçmək üçün istifadə edilməsini istəmir. ABŞ və Al-yə görə, Amerikanın başqa yerlərdə nəzarəti gücləndirməsindən sonra daha çox Qərb malları BƏƏ vasitəsilə Rusiyaya daxil olur. 2022-ci ildə Rusiya ilə BƏƏ arasında ticarət döviyyəsi 68% artaraq 9 milyard dollara çatıb.

Yanvar-may aylarında BƏƏ-dən Rusiyaya kompüter komponentlərinin ixracı illik müqayisədə 1 milyon dollardan 149 milyon dollara yüksəlib. Nəşr qeyd edir ki, rabitə avadanlığı və elektronika ixracı da kəskin artıb. Rusiya ilə BƏƏ arasında münasibətlərin yüksək səviyyəsi sirr deyil. Bəzi məsələlərdə onlar strateji tərəfdaşlıq da edirlər. Siyasi baxımdan da bir çox proseslərdə maraqları üst-üstə düşür. Eyni zamanda BƏƏ-nin ABŞ və Avropa ilə də gizli və aşkar bir çox anlaşmaları var. Bu ilin iyununda Rusiya

sağına əməl edəcəklərmi? Bu yeni konfliktlərə səbəb ola bilərmi?

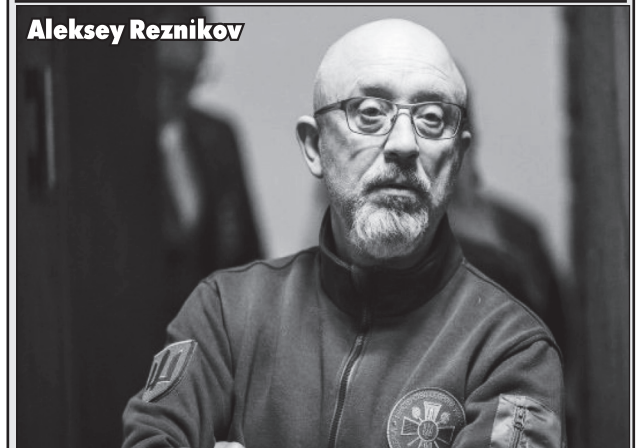
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Rusiyadan 75,7 ton qızıl idxal edib. Ölkə Rusiya qızılının əsas ticarət mərkəzinə çevrilib. Bu, Rusiyanın Ukraynaya hərbi müdaxiləsindən sonra Qərb və ABŞ-ın bu ölkəyə qoyduğu sanksiyalar fonunda baş verib. Görünən odur ki, sanksiyalar Rusiyanın qızıl ticarətində ənənəvi ixrac marşrutlarını kəsib, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə son çarələrdən biri kimi üz tutulub. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri BRİKS-ə qoşulsa da Qərbdən üz döndərməyəcək. BƏƏ iqtisadiyyat naziri Abdulla Bin Touq al Marri belə deyib. Nazirin sözlərinə görə, ölkəsinin BRİKS təşkilatına daxil olmaq niyyəti global ticarəti inkişaf etdirmək istəyi ilə bağlıdır. BƏƏ rəsmisi onu da əlavə

nən 23 milyard dollara çatdırmış. Ötən ilki 20 milyard dollarlıq döviyyəni nəzərə alsaq, ciddi artım görünür”.

Siyasi icmalçı Fuad Əliyev Rusiyanın sanksiyalara qarşı alternativ bazarlar kəşf etdiyini düşünür. Onun sözlərinə görə, bəzi postsovet respublikaları da ərəb dövləti kimi Rusiyaya bu məsələdə dəstək verir. Ekspertin fikrincə, BƏƏ Qərb dövlətləri ilə yaxşı iqtisadi əlaqələrə malikdir, lakin birgə təzyiq mexanizminin ciddi nəticə verəcəyini gözləmir: “Digər tərəfdən isə ABŞ-ın müttəfiqi olan İsrail ilə BƏƏ arasında diplomatik münasibətlər qurulub. Vaşinqton ərəblərin bu siyasətini alqışlayır. O səbəbdən istəməzlər ki, münasibətlər gərgin müstəviyə keçid etsin. Ola bilsin ki, müəyyən təzyiqlər olacaq. Ancaq kimse Əbu-Dabiyə qadağa

də Avropaya gedir. Qərb bu asılılığı minimuma endirə bilməyib. Üstəlik, sanksiyalar Rusiyaya təsir etsə də, ağır vəziyyətə sala bilməyib. Çünki ölkənin daxili resursları, potensialı və alternativ bazarlara çıxışları mövcuddur. O baxımdan koalisiya qüvvələri ayrı-ayrı ölkələrə təzyiq edirlər ki, Rusiya ilə əməkdaşlıq etmə. Əgər belədirsə, Vaşinqton himayə etdiyi Ermənistan hakimiyyətindən başlasın. İrəvan üz-də Rusiya əleyhinə danışır, amma altdan-altdan Avropadan mallar sifariş edib Rusiyaya ötürür. Amma ABŞ buna görə Ermənistanla təzyiq etmir. Çünki Paşinyan iqtidarı qoruyur və onun əli ilə guya rus təsirini bölgədə azaldır. Halbuki Paşinyan həm də Rusiyaya sanksiyalar məsələsində kömək edir”.

 Emil SALAMOĞLU,
“Yeni Müsavat”

Ukrayna parlamenti müdafiə nazirini istefaya göndərüb

Ukrayna Ali Radası (parlament) ölkənin müdafiə naziri Aleksey Reznikovu istefaya göndərüb.

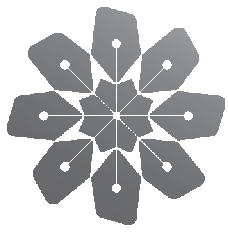
APA xəbər verir ki, bu barədə Ali Radanın mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Səsvermə zamanı parlamentarilərdən 327 nəfər lehinə, 4 nəfər isə əleyhinə səs verib.

Həmçinin bildirilib ki, yeni müdafiə nazirinin təyinatı ilə bağlı səsvermə sabah keçiriləcək.

Xatırladaq ki, 3 sentyabrda Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski xalqa müraciətində Aleksey Reznikovun Dövlət Əmlak Fondunun hazırkı rəhbəri Rustem Umerovla əvəzlənəcəyi qərarını açıqlayıb. Bunun ardınca Reznikov parlamentə istefa verməsi barədə məktub göndərmiş və onun istefası parlament tərəfindən təsdiqlənib.

Yeni nazirin təyin olunması üçün Zelenski həmin şəxsin namizədliyini Radanın müzakirəsinə təqdim etməlidir.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə integrasiyası,
region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq
təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Məlum olduğu kimi, sentyabrın 1-dən 3-nə kimi ölkəmizdə Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunan “Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı” Forumu keçirildi.

Sentyabrın 1-də Şamaxıda açılan forum sonrakı iki gün ərzində paytaxtımızın Güllüstan sarayında öz işini davam etdirib. Müxtəlif panel müzakirələri açıq dialoq və polemika şəraitində keçib.

Mədəniyyətin müxtəlif istiqamətləri üzrə aktual problemlərin müzakirə olunduğu panel toplantılarında görkəmli elm, mədəniyyət, incəsənət və ədəbiyyat xadimləri çıxış ediblər.

Əksəriyyət forumun keçirilməsini müsbət hadisə kimi qiymətləndirib. Millət vəkili Cavanşir Feyziyev bu barədə qeyd edib:

““Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı” Forumu çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının klassik ənənələri və müasir innovativ tendensiyaları, qloballaşma şəraitində dilimizin yad təsirlərdən qorunması və inkişaf etdirilməsi mexanizmləri, teatr və kino sənayesinin inkişafında ədəbiyyatın rolu, nitq mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi, mütaliə verdişlərinin aşılması və stimullaşdırılması və s. kimi vacib məsələlər çıxışların əsas mövzularını təşkil edib. Forum ölkənin mədəni həyatında böyük mədəni hadisə effekti yaradıb”.

Deputat bildirib ki, belə forumların hər il keçirilməsi ziyalıların və yaradıcı adamlarımızın milli mədəniyyətimizin inkişaf etdirilməsinə

dəki rolunu daha da fəalləşdirə və yeni yaradıcılıq uğurlarına gətirib çıxara bilər: “2020-ci ilin hərbi uğurlarının elm və mədəniyyət, ayrılıqda ədəbiyyat sahəsində uğurlarla tamamlanması ölkəmizdə mədəni-sosial həyatın daha yüksək pilləyə qaldırılmasını təmin edəcək mühüm bir mərhələdir. Bu mərhələdə bütün yaradıcı ziyalılarımıza uğurlar arzulayıram”.

Forumda iştirak edən millət vəkili Nizami Cəfərov isə bildirib: ““Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı” Forumu çox mötəbər bir tədbir idi. Onu əhəmiyyətli edən ilk məqam isə forumun Azərbaycanın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilməsi idi. Baş tutan forum bu il ərzində Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən keçirilən ən böyük və sanballı tədbirlərdən idi.

Mədəniyyət Nazirliyi 2040-cı ilə qədər mədəniyyətimizin inkişafı ilə bağlı artıq xüsusi bir konsepsiyaya başlayıb. Yeni mədəniyyət naziri Adil Kərimli gənc olmasına baxmayaraq, yaradıcılıq imkanları ona böyük təcrübə qazandırır. Gördüyü işlər, ortaya qoyulan məsələlər də bunun nəticəsidir.

Üç gün baş tutan forumda müzakirələr aparılan bölmələrin hər biri həqiqətən cəmiyyət tərəfindən də diqqət çəkən və müzakirə doğuran

məsələlər idi. Forumda Azərbaycan dili, ədəbiyyatı, teatr, uşaq ədəbiyyatı və s. bu kimi məsələlər müzakirə olundu. Azərbaycan dili dünyanın inkişaf etmiş dilləri sırasındadır. Eyni zamanda Azərbaycan dili öyrənilməyə cəhd olunan 15 dildən biridir. Bu da dünya üçün dilimizin nə qədər maraqlı olduğunun göstəricisidir.

Azərbaycan dili mərkəzdə olmaq şərtlə forumda Azərbaycan ədəbiyyatı ilə bağlı məsələlər də müzakirə olundu. Bütün hallarda cəmiyyətin inkişafı fonunda bu məsələlər üzrə düşünüldü. İlk dəfə idi ki, Azərbaycan dili ünsiyyət vasitəsi kimi yox, sözün geniş mənasında mədəniyyət hadisəsi kimi müzakirə obyektinə çevrildi”.

Bununla belə, forumun işindən narazı qalanlar da oldu. Onlardan biri forumda iştirak edən şair Aqşin Yeni-

seydir. Aqşin Yenisey yeni nəsil yazarların forumda arxa planda qalmasından narazılıq edib. Onu fikrinə, köhnə nəsilərlə yeni nəsilin dialoqu mümkün deyil: “Çünki məqsədləri bir-birinə ziddir. Köhnələr keçmiş qorumaq, yenilər gələcəyi yaratmaq istəyir. Dövlət ikisindən birini seçməli və prosesin ağırlıq mərkəzinə seçdiyinə üzərində qurmalıdır.

Forum göstərdi ki, bürokratik heyət daha hazırlıqlı və uzaqqörəndir. Mədəniyyətimizin mövcud intellektual potensialı özünü yeniləmək gücündə və niyyətində deyil. Ümumi düşüncədə gələcək haqqında aydın təsəvvür yoxdur, çünki belə bir qayğısı olmayıb.

Strateji məsələlərdə mədəniyyətdən el şənliyi atmosferi yığışdırılmalı, məsuliyyət “intellektual nüvə”nin üzərinə qoyulmalıdır”.

Azərbaycan Internet Forumunun prezidenti, Multimedia Mərkəzinin direktoru Osman Gündüz ilk dəfə keçirilən tədbirdə əsasən köhnə problemlərin müzakirə edildiyinə diqqət çəkib: “Ölkədə ilk dəfə “Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı” Forumu keçirilib. Faydalı addımdır. Mədəniyyət Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi və AMEA əsas təşkilatçılar olub. Düşündüm ki, bəlkə hazırda olduqca vacib olan Azərbaycan dilinin milli korpusu-azcorpus məsələsinə də müzakirə ediblər.

Forumla bağlı məlumatları bir az araşdırdım, gördüm ki, ancaq köhnə ədəbi problemlər, kitab və mütaliə məsələləri müzakirə predmeti olub. Düşünürəm ki, bu sahədə daha aktual, müasir və daha strateji olan azcorpus məsələsinə müzakirə etmək çox faydalı olardı. Hələ də müəyyən deyil ki, Azərbaycan dilinin milli korpusunu kim hazırlayacaq.

Ana dilimizdə süni intellekt həllərinin və NLP (təbii dilin emalı) layihələrinin inkişafı, ana dilimizdəki mətnlərin emalı və riyazi-statistik təhlili, kompüter dilçiliyinin inkişafı üçün bir nömrəli məsələ milli korpus və onun inkişafı məsələsidir. Bu istiqamətdə hazırda müxtəlif qruplar, təşkilatlar və şirkətlər müəyyən addımlar atır, nəse etməyə çalışırlar. Heç olmasa onları foruma dəvət etmək, dinləmək olardı.

Fikrimcə, RİNN, AMEA, ETN bu məsələyə ciddi önəm verməlidir.

Düşünürəm ki, azcorpus-la məşğul olan qruplara kömək etmək, Azərbaycan dilində mövcud olan nəhəng datanı bir yere toplamaq lazımdır. Bu iş ciddi resurslar ayrılmalı, onun üzərində tədqiqatlar aparılmalı və modellər işlənəlməlidir, milli korpus istifadə üçün faydalı bir hala gətirilməlidir”.

Qeyd edək ki, bu forum həm də şair Qəşəm Nəcəfzadə və deputat Nizami Cəfərov arasında az qala yumruq davasına çevrilən qalmaqalla yadda qalıb. Məlumatla görə, Qəşəm Nəcəfzadə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevə sərt tənqid edib. Şair bildirib ki, orta məktəblər üçün nəzərdə tutulan dərsliklərdə ciddi nöqsanlar mövcuddur.

Deputat Nizami Cəfərov isə Qəşəm Nəcəfzadəyə çıxışını davam etdirməyə imkan verməyib və nazirin müdafiəsinə qalxıb. Bununla da tədbirin keçirildiyi zalda az qala “savaş baltaları” göyə qalxıb.

Qəşəm Nəcəfzadə deputatın müdaxiləsinə sərt reaksiya verib və onun barəsində kəskin ifadələr işlədib. Əsəbdən özünə nəzarəti itirən şair nümayişkarənə şəkildə deputata hücum edib. Tədbir iştirakçıları Qəşəm Nəcəfzadəni sakitləşdirməyə çalışıblar. Uzun sürən gərgin anlar toplantı iştirakçılarının müdaxiləsi ilə nisbətən səngiyib. Tədbir iştirakçıları Qəşəm Nəcəfzadəni çətinliklə olsa da zaldan çıxarda biliblər.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Yağış yağacaq, dolu düşəcək, çaylardan sel keçəcək - xəbərdarlıq

Sentyabrın 6-dan etibarən hava dəyişəcək. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbəre görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında sentyabrın 6-sı axşamdan 7-si səhərədək şimal-qərb küləyinin 15-20 m/s, aralıq 23-25 m/s-dək güclənəcəyi gözlənilir. 7-si axşam yarımadanın bəzi yerlərində yağış yağacağı ehtimalı var.

Azərbaycanın rayonlarının başlayaraq 10-u gündüzədək da isə sentyabrın 6-sı axşam şimal və qərb rayonlarından

lələrlə leysan xarakterli yağış yağacağı gözlənilir. Əsasən Balakən-Şəki, Quba-Qusar, Dağlıq Şirvan, Qazax-Gəncə, Mərkəzi-Aran, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur zonasının bəzi yerlərində yağıntıların intensiv və güclü olacağı, şim-

şək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var.

Şimal-şərq küləyi aralıq 15-20 m/s, bəzi yerlərdə aralıq 23-28 m/s-dək güclənəcək.

Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 5-8° aşağı enəcək.

Çaylarda suluğun artacağı, Balakən-Şəki bölgəsinin ərazisindən axan Katexçay, Şinçay, Kürmükçay, Oğuz-Qəbələ bölgəsinin Göyçay, Girdimançay, Quba-Qusar bölgəsinin Vəlvələçay, Qaraçay, Daşkəsən-Gədəbəy və Gəncə-Qazax bölgəsinin Əsrəkçay, Gəncəçay, Qabırqıçay, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsinin Gorançay, Quruçay, Köndələnçay çaylarından qismüddətli daşqın və sel keçəcəyi ehtimal olunur.

“TikTok”da falçı, baxıcı adı ilə dələduzluq edən şəxs saxlanıldı

“TikTok” sosial şəbəkəsində vətəndaşların pul vəsaitlərinin falçılıq, baxıcılıq, “taleyin dəyişdirilməsi” və digər adlar altında yerləşdirilən şirnikləndirici elanlarla aldanılması barədə polisə çoxsaylı müraciətlər daxil olub. Bu barədə APA-ya DİN-in Mətbuat Xidmətindən bildirilib.

Fuad Məmmədov

Qeyd edilən qanunsuz hallar nəzərə alınaraq bu tipli tələmə əməllərində şübhəli bilinən şəxs - 1985-ci il təvəllüdü Fuad Məmmədov Sumqayıt Şəhər Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən müəyyən olunaraq saxlanılıb.

Araşdırmalarla həmin şəxsin sosial şəbəkələrdə özünü falçı və baxıcı kimi təqdim edərək vətəndaşların müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitlərini onlayn köçürmə formasında ələ keçirdiyi müəyyən edilib. F.Məmmədov məsuliyyətdən yayınmaq üçün pulunu ələ keçirdiyi şəxslərin hesablarını sonradan bloklayıb.

Qeyd olunan faktlarla bağlı Sumqayıt ŞPİ-nin İstintaq Şöbəsinə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb, araşdırmalar davam etdirilir. F.Məmmədovun qanunsuz əməllərindən zərərçəkən başqa şəxslər varsa polisə müraciət edə bilərlər.

Ötən gün Soçidə görüşən Türkiyə və Rusiya liderləri - Putinlə Ərdoğanın nahar menyusu məlum olub. Rusiya və Türkiyə prezidentlərinin sentyabrın 4-də Soçidə işgüzar nahar zamanı nə yedikləri məlum olub.

APA-nın Rusiya bürosu xəbər verir ki, "Kreml pulu" teleqram kanalı liderlərin nahar menyusunda təqdim olunan yemək və içkilər barədə paylaşım edib. Belə ki, liderlərin nahar menyusunda hissə verilmiş forel balığı ilə xiyarlı və avakadolu salat, tomat soslu qırmızı kefal balığı, mal ətli xarço supu, göbələk soslu tərəvəzli kefal balığı və qrilde quzu qabırğası olub. Desert kimi isə Putin və Ərdoğan "quş südü" (ptiçye moloko) təqdim olunub.

Bu, prezidentlərin qidalanmasından bir epizoddur. Bu menyuda daha çox dəniz məhsulları yer alır. Bəs ümumiyyətlə, dünya liderləri nə yeyir, nə içir? Onların qidalanmasında hansı məhsullar daha çox yer alır? Menyü prezidentlərin ağız dadına, istəyinə görədir, yoxsa bununla bağlı standartlar var?

Siyasi liderlərin menyusunu nadir hallarda açıqlanır. Liderlərin şəxsi həyatı ilə bağlı informasiyaların geniş yayılmasına çalışılır. Dövlət başçıları, krallar nə ilə qidalanırlar, nə yeyib, nə içirlər sualına ancaq onların öz etiraflarından cavablar tapmaq olar.

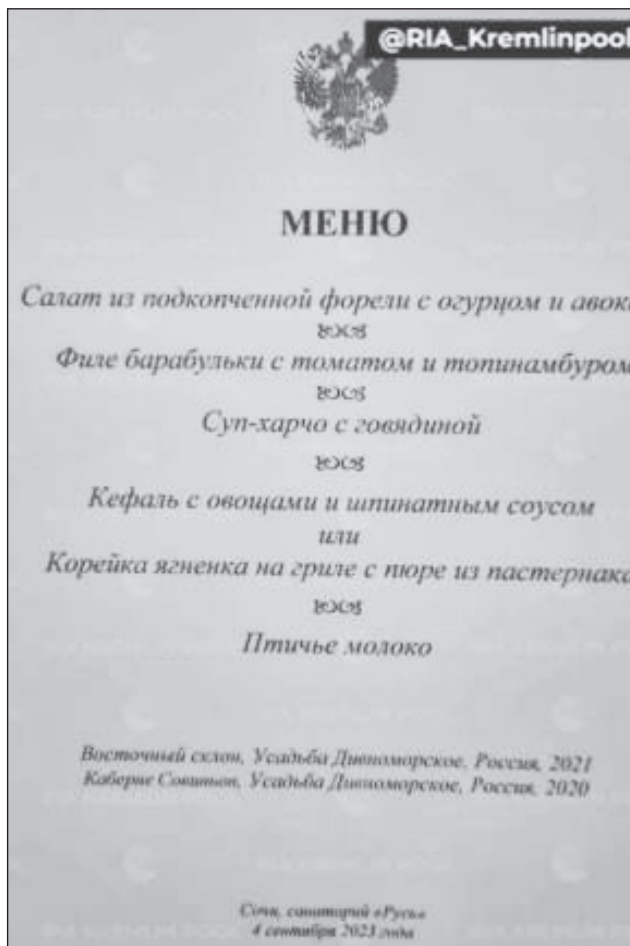
Məsələn, Şimali Koreyanın keçmiş lideri Kim Çen İn pendirə sevgisi ilə tanınırdı. Onun aşpazının sözlərinə görə, Kim Çen İn köpək balığı üzgəcindən olan yeməkləri də çox sevib. 2001-ci ildə Şimali Koreyadan Yaponiyaya qaçan aşpaz ölkə liderinin hələ 14 yaşında araıq içdiyini demişdi.

ABŞ-ın sabiq prezidenti Barak Obama amerikalıların əksəriyyəti kimi fast-fooda üstünlük verdiyini açıqlamışdı. Hətta 2010-cu ildə o, o zaman Rusiya prezidenti olan Dmitri Medvedyevi də fast-food restoranına dəvət etmişdi. Prezidentlər salat, fast-food və kartof qızartması sifariş etmişdilər. ABŞ prezidenti pivenin də əleyhinə deyil. Obama hələ 2008-ci ildə senator olanda "The New York Times" onun sevdiyi və sevmədiyi yeməklərin siyahısını dərc etmişdi. Məlum olmuşdu ki, Obama qovrulmuş badam, fıstıq, fındıq, südlü şokolad və tərəvəzləri sevdi. Mayonez, cips, qulançarı ağzına belə almır. Limonad və spirtsiz içkiləri içmir, çaya və suya üstünlük verir. Obamanın həyat yoldaşı Mişel Obama isə sağlam qidalanmanın tərəfdarı kimi tanınırdı. Belə ki, o, Ağ Evin həyatında bostan salmış, 700 kq-a yaxın məhsul toplamışdı.

Rusiya prezidentinin yemək zövqü haqqında az şey

Prezidentlərin yemək menyuları - nə yeyib, nə içirlər?

Liderlərin qida rasionunun əksər hallarda gizlədilməsinin səbəbləri

bilinir. Prezidentin özü bir dəfə yemək məsələsində vasvası olmadığını demişdi: "Əgər ətlə balıq arasında seçim olsa, mən balığı seçərəm. Qoyun ətinə üstünlük verirəm. Dondurmanı nəzərə almasaq, şirniyyata qarşı laqeydəm. Harasa gedəndə yerli mətbəxi məmnuniyyətlə dadıram. Yaşıl çaya öyrəşmişəm".

2012-ci ildə Putin yerli jurnalistlərlə səhər yeməyi yemişdi. O zaman belli olub ki, Rusiyanın dövlət başçısı səhərlər sıyıq, ballı kəsmik yeyir, bildirçin yumurtası içir. Bundan başqa, Putin xüsusi reseptlə hazırlanmış kokteyl içir. 2003-cü ildə Kalininqrada səfəri zamanı qırmızı kürülü qutab, hissə verilmiş ilanbalığı, çiyələkli blin, 2008-ci ildə Tatarstanda salat, toyuq supu, düyü ilə mal əti, pirojna, 2013-cü ildə kubanlı kombaynlarla birgə borş sifariş etmişdi. 2010-cu ildə Kremlin baş aşpazı Anatoli Qalkin Putinin içkilərdən şərab və pivəyə üstünlük verdiyini deyib.

Rusiyanın ilk prezidenti, mərhum Boris Yeltsin spirtli içkilərə xüsusi marağını da, kulinar maraqlarını da gizlətmirdi. O, əti, xüsusilə quş əti

ni, vəhşi qaban və maral ətini sevib. Qara kürüdə olan pelemen prezident ailəsinin çox xoşuna gəlirdi. Boris Yeltsin dana ətindən olan fıstıqlı kolbasanı çox bəyənib. Lakin səfərlərdə ona təklif edilən ekzotik yeməklərdən imtina edib. İçki qismində isə o, sərt işçilərə - araıq və ya keyfiyyətli konyaka üstünlük verib.

Belaus prezidenti Aleksandr Lukaşenko sadə mətbəxin həvəskarı kimi tanınır. "Ətdənsə balığa, ağdansa qara çörəyə üstünlük verirəm. Menyuya mütləq mey və, şirələr daxil olmalıdır. Şirniyyat və dondurmanı da çox sevirem. Amma özünə məhdudiyyət qoymalı olursan. Bir pirojna yedin - 3-4 km rolük və ya xizək sür".

Prezidentin qayınanəsi Yelena Jelneroviç səfərləri zamanı kürəkəninə blin, süd şorbaları, yumurta verir. Onun sözlərinə görə, illər ərzində Lukaşenkonun seçimi demək olar ki, dəyişməyib.

Böyük Britaniya kraliçası 2-ci Yelizaveta krivетка və dəniz məhsullarını sevməyib. Amma ənənəvi Britaniya mətbəxinə münasibəti yaxşıdır. Xüsusilə günə başladığı

ylaf yarmasına. Keçmiş kral aşpazı Mark Flanaqan kraliçanın kartofu çox sevdiyini deyir. Bəzən yuxudan öncə çaxır içir. Sərt içkilərdən cinə üstünlük verir.

Fransanın sabiq prezidenti Nikola Sarkozinin sevimli yeməkləri makaron və ənginar, qara trüfel olub. Sarkozi yeməklə çaxır içməyi xoşlayır. Pəndiri isə heç sevmir. Almaniya sabiq kansleri Angela Merkel yemək hazırlamağı da, yeməyi də xoşlayır. Merkel xüsusilə kartof şorbası, balıq yeməkləri və şnisel (kottletə oxşar xörək) xoşlayır. Miladda isə o ənənəvi olaraq kartof salat və qaz qızardır. Kanslerin sevimli məhsulları siyahısında kələmli donuz kolbasası da var. Merkelin şəxsi aşpazının sözlərinə görə, o, pəndiri çox sevdi və siyasətçilərin çoxu kimi çaxır içir. Amma bəzən bir bokal pivədən də yan keçə bilmir.

Dünya Kulinariya Mədəniyyəti Ustası, kulinariya üzrə elmi tədqiqatlar apararı, Azərbaycan milli mətbəxinin toplanması, tədqiqatı və təbliği ilə məşğul olan Tahir Əmiraslanov "Yeni Məsəvat"a deyib ki, 1-ci şəxslərin mətbəxi geniş ictimaiyyət üçün əsasən sirr olaraq saxlanılır: "Sovetlər dönmində "Osobyi osobnyak" vardı, 1-ci şəxslər üçün, xüsusi qonaqlar üçün orada yeməklər bişirilirdi. Məsələn, Frans prezidentinin səfərindən əvvəl onun aşpazı, mühafizəçiləri "Osobyi osobnyak"a gəlirdilər, orada menyuda nə olar, nə olmaz, nə yeyiləcək, nə içiləcək tam şəkildə aydınlaşdırılırdı. Yemək süfrəsi açılacaq restoran əvvəlcədən müəyyən edilirdi, o zaman Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti həmin restoranı nəzarətə götürürdü. Səfər başlananda tərəflərin aşpazları əvvəlcədən müəyyən edilən menyulara əsasən hazırladıqları yeyəcəkləri, içəcəkləri süfrəyə verirdilər. Brejnev, Xruşev, Fransua Mitteranın dietoloqu menyü hazırlanarkən əsas söz sahibi olurdu. Rəsmi qəbullarda süfrəyə qoyulan yeməklərin növbə-

növlüyü olsa da, bu, sadəcə, görüntü üçündür. Əsasən isə yemək menyuları əvvəlcədən hazırlanır".

Tahir Əmiraslanov deyir ki, liderlərin yemək menyuları özlərinin ağız dadına uyğun olsa da, həkim-dietoloqların da rəylərinə önəm verilir: "Qidaların hazırladığı ərzaqlar da xüsusi diqqətlə yoxlanılır, analizlər götürülür. Qida rasionu iş rejimi, yaş, mövsüm və bir çox başqa amillərə görə müəyyən edilir. Mümkündür ki, adamın yaxşı iştahı var, amma bəzi yeməklər ona zərərli, olmaz. Bu halda zərərin minimuma endirilməsi üçün yollar axtarılır. Mühafizə xidmətinin işi ilə aşpazın işi arasında müəyyən oxşarlıqlar var. Məsələn, mühafizə xidməti deyirsə ki, bu yol o qədər də etibarlı deyil, yolun dəyişdirilməsi üçün addımlar atılır. Məşənin içindən keçən yoldursa, təhlükəli ola biləcək ağaclar kəşilir, təhlükəli ərzaqlar tam nəzarətə götürülür. Aşpaz da eyni yemək hazırlamalıdır ki, şəxsin mədə-bağırsağında narahatlıq olmasın. Birincilərin qidalanması sistemi çox ciddi bir sistemdir, ümumi yanaşmalar isə sadələşdiriləndir".

Tahir Əmiraslanov deyir ki, qidalanmada 100-dən çox faktor var: "100 faktorun 100-ü də nəzərə alınmasa da, əsaslar mütləq şəkildə nəzərə alınır. Prezidentlərin menyusunu bədəninin statusundan asılıdır. Prezidentin yaşı, iş qrafiki, iş gərginliyi, idmanla məşğuliyyəti, xəstəliyi varsa, xəstəliyi və digər faktorlar nəzərə alınır. Qidalanma qrafiki də əsasən istəyinə uyğun qurulur".

Tahir Əmiraslanov içki məsələsinə də toxunub: "Məsələn, 2-ci Nikolay konyakı heç sevmirmiş. Amma ortada bir biznes məsələsi olub və fransızların yanında rus konyakını brend etmək üçün ona konyak təqdim olunub. Konyakdan bir damcı içəndən sonra limondan bir dilim götürüb ağzına vurdu ki, konyakın dadını ağızdan itirsin. Amma nə oldu, bundan sonra hamı konyakdan sonra limon istifadə etməyə başladı. Əslində isə konyakın dadı ağızda qalmalıdır. Halbuki 2-ci Nikolay sevmədiyi içki olan konyakı sırf biznes marağına görə bu şəkildə içmişdi.

Stalinin dövründə İtaliyada hazırlanan bir pəndirin istehsalını sovetlərdən təşkil etmişdilər. Həmin pəndirin özəlliyi budur ki, içində xırd qurd salır və eyni bu qurdlarla birgə yeyilir. Həmin pəndir Mərkəzi Komitəyə göndərilir və pəndirdə qurd görən yuxa-

rı zümərə istehsalçının cəzalandırılmasını - güllələnməsi tapşırğını verir. Məsələyə o zaman qida sənayesi naziri qarışır, vəziyyəti izah edir, qərar bundan sonra dəyişir, istehsalçı güllələnilər, sürgünə yollayırlar. Pəndiri də istehsalatdan çıxarırlar. Stalin aşbazına general rütbəsi vermişdi".

Tahir Əmiraslanov deyir ki, 1-ci şəxslərin kulinariya bilikləri də zəngindir: "Türkmənistan prezidenti Berdiməhəmmədov kulinariyaya aid kitab yazıb. Həmin kitaba rəy yazmışam. Tansu Çiller o zaman Türkiyə mətbəxinə dünyada tanıdaqlı bir layihə başladı və türk mətbəxinin təbliği başladı. Koreya prezidentinin xanımı da bu yolda öz milli mətbəxlərinin tanıtılması üçün addımlar atdı. Çeçenstan prezidenti Kadirov hazırda çeçen mətbəxinin tanıtılması istiqamətində çox mühüm addımlar atır. 1994-cü ildə Heydər Əliyev dünya kulinariya konqresinə nümayəndə heyəti göndərmişdi. Orada əsas cümlə "Azərbaycan mətbəxinin tarixi qədim, ecazkar və rəngarəngdir" idi. 2011-ci ildə Prezident İlham Əliyev çıxışında ermənilərin Azərbaycan mətbəxinə oğurluq etdiklərini, dolmanı oğurlayıb öz adlarına çıxarmaq istediklərini dedi. Cənab prezident özü də, Mehriban xanım da bu sahə üzrə bir çox tövsiyələr verib, Azərbaycan mətbəxi nümunələrinin YUNESKO siyahısına düşməsinə çox böyük rolları var. Bu yaxınlarda Ərdoğanın xanımı kulinariya haqda geniş bir kitab yazıb. Qacarlar, Abbasilər də mətbəxi çox güclü bilirdilər. Mətbəx həm də bir sənət nümunəsidir. Sovet Almaniyaşının kəşfiyyat rəisi Markus çox gözəl aşpaz idi və hətta bu haqda kitabı da var. O, çox güclü kəşfiyyatçı idi və heç zaman da ələ keçməmişdi. Bu gün dünyaya yayılan "Makdonalds"lardan gələn gəlir əslində sahibləri üçün 10-cu dərəcəlidir. Əslində isə bu şəbəkənin yeməklərinə öyrəşən uşaqlar gələcəkdə çox rahat şəkildə ABŞ ordusunda xidmət edə biləcəklər. Sovet dövründə xalqların eyniləşməsi üçün standart menyular vardı. Bu, Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin nəzarəti ilə həyata keçirilən siyasət idi. Bunu ona görə edirdilər ki, xalq təcridən eyniləşsin, arada fərqlər itsin. Qida məsələsi çox ciddi məsələdir və 1-cilərin qiddə rasionunun gizli saxlanması da buradan qaynaqlanır".

□ **ƏLŞAN MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məsəvat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 157 (8293) 6 sentyabr 2023

S
e
n
t
y
a
b
r

Bunları bilirsinizmi?

- * Rusiyada şərqdən qərbə doğru səyahət edilsə, yeddi saat qurşağı keçilər.
- * Norveçin şimalında, hər yaz 14 həftə gecə-gündüz günəşli keçər.
- * Dünyada hər dəqiqə iki dənə aşağı şiddətdə zəlzələ olmaqladır.
- * Hindistandakı illik doğum sayı Avstraliyanın cəmi əhalisindən çoxdur.
- * Rusiyanın dördə biri meşələrlə örtülüdür.
- * Venera saat istiqamətində döənən tək planetdi.
- * Sehrli söz "abracadabra" ilk olaraq yüksək qızdırmalı xəstələrin atəşlərini salmaq üçün deyilmişdi.
- * Merlin Monronun altı ayaq barmağı vardı.
- * Albert Eyntşteyn doqquz yaşına qədər düz danışa bilməmişdi.
- * Hər iki tərəf də qan olsa, Paraguayda duel etmək qanunidir.
- * Eyfel qülləsinin təpəsinə çıxana qədər 1792 pillə var.
- * Bir akula 100 milyon damla dəniz suyu içindəki bir damla qanı hiss edə bilər.
- * Ağcaqanad qovucu spreylər ağcaqanadları qovmur. Sizi gizləyir.
- * Ağcaqanadın qulağıma işgəncə kimi gələn vızıltı səsi onun saniyədə 500 dəfə qanad çırpmasına görə meydana gəlir.
- * Stomatoloqa diş fırçalarının tualetdən ən az iki metr uzaqda tutulmasını tövsiyə edirlər, sıçrama səbəbiylə havaya qarışan partikullerin fırçanızı qorunması üçün!!
- * Şəhərlər alma qəhvədən daha çox yuxunuzu açar!
- * Evinizdəki toz parçacıqlarının böyük əksəriyyəti ölmüş dəri toxumasıdır.

Körpənin cinsinin elan edilməsi mərasimində təyyarə qəzaya uğradı

Meksikanın qərbindəki Sinaloa ştatında körpənin cinsinin elan edilməsi üçün keçirilən mərasim zamanı yüngülmühərrikli təyyarə qəzaya uğrayıb. Təşkilatçıların planına əsasən, təyyarə qonaqların üzərindən uçmalı və çəhrayı, ya da mavi tüstü buraxmalı idi. Uçuş zamanı təyyarə çəhrayı tüstü (uşağın qız olması deməkdir) buraxıb və sonra hündürlüyünü itirməyə başlayıb. Pilot təyyarəni qarşısına çıxan ağaclardan uzaqlaşdırmağa çalışsa da, manevr nəticəsində təyyarə yerə düşərək parçalanıb. Mərasim iştirakçıları dərhal xilasedicilər çağırıblar. Ağır yaralanan 38 yaşlı pilot xəstəxanaya çatdırılıb, lakin onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Sosial şəbəkələr yuxunu pozur

ABŞ-ın Kaliforniya Universitetinin alimləri apardıqları eksperiment zamanı belə qənaətə gəliblər ki, yuxusuzluq, habelə keyfiyyətsiz yuxu tələbələrini sosial şəbəkələrdən asılılıq və onların xroniki yorğunluğu ilə düz mütənəsibdir. Tədqiqatçılar bir həftə ərzində 76 tələbə (42 qız və 34 oğlan) arasında anket sorğusu aparıblar. Bütün könüllülərin sosial şəbəkələrdə profiləri olub. Eksperiment iştirakçıları hər gün anket sorğusunda iştirak edərək, necə yatdıqları və gündəlik rejimləri barədə məlumat veriblər.

Mütəxəssislər müəyyən ediblər ki, yuxusuzluq və az yatmaq sosial şəbəkələrə aludəçiliyin səbəb olduğu ümumi xroniki yorğunluqla düz mütənəsibdir.

İngilis alimlər isə valideynlərə uşaqlarına saat 22:00-dan sonra telefondan istifadəni qadağan etməyi məsləhət görürlər.

raşdırmalara əsasən, sosial şəbəkələrdən istifadə edən gənclərdə yuxusuzluq və fiziki zəiflik problemi yaranır. Xüsusilə saat 22:00-dan sonra bu problem sürətlənir.

Hindistanda 2 saat ərzində 61 min ildırım çaxdı

Hindistanın şərqindəki Odişa əyalətində iki saat ərzində 61 mindən çox ildırım çaxıb. Nəticədə çox sayda insan həyatını itirib. Odişa ştatının fəlakət nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə idarəsinin məlumatına görə, ən azı 36 min 597 "bulud-bulud" tipli ildırım çaxması qeydə alınıb, buluddan yerə zərbələrin sayı isə 25 min 753 olub. İldırım vurması nəticəsində azı 12 nəfər ölüb, 14 nəfər yaralanıb. Ştat hökuməti qurbanların ailələrinin hər biri üçün 400 min rupi (4,8 min dollar) təminat ödəyəcəyini açıqlayıb.

Dietoloq yarma sıyığını ən zərərli sıyıq adlandırır

Rusiyalı həkim-dietoloq Yelena Solomatina buğda yarmasının qlikemik indeksinin yüksək olduğu üçün onun zərərli olduğunu bildirib.

Solomatinanın sözlərinə görə, yarma sıyığının qlikemik indeksinin yüksək olması ilə yanaşı, o, həmçinin yüksək kalori dəyərinə malikdir. Üstəlik, onun tərkibində digər dənli bitkilərdə olan liflər də yoxdur. Dietoloq xəbərdarlıq edib ki, yarma sıyığı qanda qlükozanın kəskin də-

rəcədə yüksəlməsinə, çəki artımına və diabetin inkişafına səbəb olur.

Solomatina buğda yarmasını orqanizmə heç bir qida maddəsi verməyən ağ un və şəkərlə müqayisə edib ki, bunlar da yalnız rasionumuzun gündəlik kalorisini artırır və qısa müddət ərzində daha enerjili olmağa kömək edir. Sonda o, insanları qida rasionlarına başqa, daha sağlam dənli bitkiləri əlavə etməyi tövsiyə edib.

İldırımlar Benqal körfəzi üzərində aktiv siklon səbəbindən yaranıb. Hindistanın şərqində musson mövsümündə ildırım çaxmaları olduqca geniş yayılmış olsa da, bir gündə bu qədər çox sayda ildırım vurması görünməmiş hadisə olub.

İkibaşlı donuzburunlu ilan - başlardan biri yeyir, o biri çeynəyir

İngiltərədəki "Exeter Exotics" zoomağazasında donuzburunlu ikibaşlı ilan doğulub. Sosial şəbəkələrdə bununla bağlı kadrlar yayılıb. Bildirilir ki, artıq beş həftəlik olan ikibaşlı sürünən yeməyin dadına baxır və inkişafı yaxşı gedir. Məlumatla görə, başlardan biri təklif olunan sardinaları ıstaha ilə yeyir. İkincisi də yeməyə maraq göstərir, lakin daha dar boğaz var, buna görə də yalnız kiçik parçaları uda bilər. "Sağ baş yemək yəyəndə sol baş çeynəmə hərəkətləri edir. Qəribə görünür", - deyə zoomağazadan bildirilib. Qeyd edək ki, donuzburunlu ilan Kanadanın cənub-qərbində, ABŞ-ın qərb ştatlarında və Meksikanın şimal-qərbində yaşayan zəhərsiz ildir.

Yollarını qısaltmaq üçün Böyük Çin səddini yardılar

Böyük Çin səddinin bir hissəsini dağıtmaqda ittiham olunan kişi və qadın saxlanılıb. Polisin bildirdiyinə görə, 38 yaşlı məhbus 55 yaşlı dostu ilə birlikdə Şansi əyalətinin şimalındakı abidəni yarmaq üçün ekskavatordan istifadə edib. Onlar bu cinayəti işə qısa yolla getmək üçün ediblər. Hər iki cinayətkar divarın yaxınlığındakı tikintidə işləyiblər. Saxlanılanlara qarşı mədəni irsin məhv edilməsi ittihamı irəli sürülüb. Hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının sözlərinə görə, cütlük 1987-ci ildən YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınmış tarixi binaya bərpaulunmaz ziyan vurub.

Qeyd edək ki, böyük Çin səddinin dağıdılmış hissəsi Min sülaləsi dövründə (1368-1644) tikilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 2309
Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500